

Képzés és Gyakorlat
Training & Practice

IX. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi
Konferencia

NEVELÉS ÉS TUDOMÁNY,
NEVELÉSTUDOMÁNY A 21. SZÁZADBAN

ABSZTRAKTKÖTET

Kaposvár, 2015. május 29.

IX. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia

NEVELÉS ÉS TUDOMÁNY, NEVELÉSTUDOMÁNY A 21. SZÁZADBAN

ABSZTRAKTKÖTET

A konferencia a „Pedagógusképzést segítő hálózatok továbbfejlesztése a Dél-Dunántúl régióban” című, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0014 azonosító jelű pályázat keretében kerül megrendezésre

Szerkesztő:

Dr. Nagyházi Bernadette

Kiadó:

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

Felelős kiadó:

Dr. Podráczky Judit
dékán

ISBN 978-963-9821-82-8

ELEKTRONIKUS KIADVÁNY

Műszaki szerkesztés: Somogy Design Kft.

Felelős vezető: Csere Tamás

Kaposvár, 2015

Tartalom

Program	5	
A szekcióülések beosztása	7	
9. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia		
előadásainak absztraktjai	19	
Plenáris előadások.....	20	
A kora gyermekkori nevelés aktuális kérdései	25	
Gyógyító nevelés	35	
Felkészítés a nevelői szerepre.....	42	
Anyanyelv és kultúráközvetítés	60	
Nevelés és informatika	72	
Nevelés és társadalomtudomány.....	81	
Nevelés és történettudomány	93	
Testi nevelés	100	
A 9. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia előadói		107

9. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia

Nevelés és tudomány, neveléstudomány a 21. században

2015. május 29.

Kaposvári Egyetem – Kaposvár, Guba Sándor u. 40.

Program

„Tudást örökölni nem lehet, csak szellemi erőfeszítésekkel megszerezni. [...] Az iskolának be kell látnia, hogy a felnövekvő nemzedékeknek nemcsak ismereteket kell adni (kapni), hanem tudatos felelősségérzetet is a tanulók saját jövőjéért. Ez lenne az iskolában a többször emlegetett életre nevelés lényege.”
(Deli István)

9:00–10:00	Regisztráció (Új tanügyi épület 170-es előadó aula)
10:00–10:20	Köszöntők (Új tanügyi épület 170-es előadó) Dr. Podráczky Judit , a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar dékánja Dr. Katona György , a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar dékánja Dr. Varga László , a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar dékánhelyettese, a Képzés és Gyakorlat folyóirat főszerkesztője
10:20–11:50	Plenáris előadások (Új tanügyi épület 170-es előadó)
10:20–10:50	Dr. Altbäcker Vilmos DSc: <i>A gyermeki agresszió biológiai gyökerei</i> Kaposvári Egyetem, Agrár- és Környezettudományi Kar, Környezettudományi és Természetvédelmi Intézet intézetigazgató, egyetemi docens

10:50–11:20	Dr. Torgyik Judit: <i>Integrációs törekvések a roma gyerekek nevelése, oktatása terén Európa különböző országában</i> Kodolányi János Főiskola, Neveléstudományi Tanszék intézeti tanszékvezető, főiskolai tanár
11:20–11:50	Ed.D. Assist Prof Varinthorn Boonying: <i>Multicultural Education Focusing on Asean Community</i> Naresuan University, Thailand
12:00–13:15	Ebéd (Egyetemi ebédlő)
13:15–14:35	Szekcióülések (Új Tanügyi épület)
14:35– 15:00/15:15	Kávészünet (Új tanügyi épület 170-es előadó)
15:00–16:40	Szekcióülések (Új Tanügyi épület)

A szekcióülések beosztása

A kora gyermekkori nevelés aktuális kérdései

helyszín: Új tanügyi épület 165-ös előadó

Szekcióvezetők:

Varga László – Nyitrai Ágnes

13:15–13:35	Varga László	A kisgyermekkor neuropedagógiai értelmezése
13:35–13:55	Farnady-Landerl Viktória	A kora gyermekkori személyes és szociális kompetenciák fejlesztésének neurodidaktikai vonatkozásai
13:55–14:15	Detre Zsuzsa	A kognitív kompetenciák és érzelmi folyamatok neuropedagógiai vonatkozásai
14:15–14:35	Pásztor Enikő	A játékos idegennyelv-tanulás óvodáskorban – a kisgyermek mint idegennyelv-tanuló
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Endrédi Beáta	A hároméves kortól kötelező óvodába járás bevezetése, társadalmi és szakmai fogadtatása, várható hatásai
15:20–15:40	Komlósi Veronika Júlia	A kisgyermek-pedagógiai szemlélet hiánya az oktatásügyben
15:40–16:00	Lajtai Zsoltné	Élmények tapasztalatok útján – a tapasztalati tanulás lehetőségei kisgyermekkorban a bölcsőde intézményében
16:00–16:20	Őry Ágnes	Diabéteszes gyermekek az óvodai nevelésben
16:20	A szekció zárása	

Gyógyító nevelés

helyszín: Új tanügyi épület 164-es előadó

Szekcióvezetők:

Závoti Józsefné – Szili Katalin

13:15–13:35	Béres Judit – Sütőné Zoboki Rita	Biblioterápia időseknek a pécsi Senior Akadémián
13:35–13:55	József István	Családi konfliktusok megjelenése az iskolában
13:55–14:15	Komjáthy Zsuzsanna	Foglalkozási Rehabilitáció: a gyógyító pedagógia szolgálatában, a mozgás-fogyatékosná vált személyek munkaerő piaci integrációjánál
14:15–14:35	Kósik Melinda	Kritikai gondolkodást fejlesztő program a siket társadalom megértéséért
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Tóth-Szerecz Ágnes	Kognitív profil teszt
15:20–15:40	Szili Katalin – Szabó Nóra	A beteg gyermek oktatása a flamand gyógypedagógiai rendszerben
15:40–16:00	Szili Katalin	A beszédértés számítógép-alapú fejlesztése a fonológiai tudatosság és a mentális lexikon területén
16:00	A szekció zárása	

Felkészítés a nevelői szerepre

I. szekció

helyszín: Új tanügyi épület 008-as terem

Szekcióvezetők:

Cserné Adermann Gizella – Bencéné Fekete Andrea

13:15– 13:35	Cserné Adermann Gizella	Tanulásméleti és módszertani aspektusok a kompetencia alapú pedagógus tovább- képzésben
13:35–13:55	Bajzáth Angéla	Tanulási eredmények – tanulószervezetek
13:55–14:15	Pékné Sinkó Csenge	A szövegértés és a tanulási motiváció össze- függései hátrányos helyzetű tanulók esetében
14:15–14:35	Vatai Éva	A hatékony tanuláshoz szükséges megfelelő környezet
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Zalavári Eszter	Asszertív kommunikációs technikák a pedagógiai gyakorlatban
15:20–15:40	Bencéné Fekete Andrea	Az iskolai egyenruha nevelő, közösségerősítő hatása
15:40	A szekció zárása	

Felkészítés a nevelői szerepre

II. szekció

helyszín: Új tanügyi épület 009-es terem

Szekcióvezetők:

Podráczky Judit – Fináncz Judit

13:15–13:35	Angyal Magdolna	Megjelenik-e a romológia ismeretanyaga az orvos- és egészségtudományi képzések kurrikulumában?
13:35–13:55	Csima Melinda – Fisher Brigitta – Gelencsér Erzsébet – Harjánné Brantmüller Éva	A nevelési stílus, a koherencia-érzet és az egészségmagatartás összefüggéseinek vizsgálata
13:55–14:15	Harjánné Brantmüller Éva – Horváth Orsolya – Karácsony Ilona	Szülői nevelési stílusok és serdülők viselkedése közötti összefüggések
14:15–14:35	Fináncz Judit	Pályakezdő pedagógusok a köznevelésben
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Frank Tamás	Természettudományos oktatás lehetőségei a Pető András Főiskolán
15:20–15:40	Kőműves Zsolt	Az oktatás aktuális problémái – Kábítószer a középiskolákban
15:40–16:00	Horváthné Tóth Ildikó	Somogyi pedagógusok továbbképzési igényei és lehetőségei
16:00–16:20	Megyeriné Runyó Anna	Környezettudatos nevelés – fenntartható fogyasztás
16:20	A szekció zárása	

Anyanyelv és kultúraközvetítés

I. szekció

helyszín: Új tanügyi épület 004-es terem

Szekcióvezetők:

Kopházi-Molnár Erzsébet – Vörös Klára

13:15–13:35	Basch Éva	A nyelvhasználat mint önarckép
13:35–13:55	Hevérné Kanyó Andrea	Beszédfejlődés segítése a kortárs gyermek- irodalom segítségével
13:55–14:15	Kopházi-Molnár Erzsébet	Mitől tetszenek a mesék?
14:15–14:35	Szabó Veronika	Nyelv, humor, irodalom – integrált magyartanítás kortárs gyermekirodalmi alkotások segítségével
14:35–14:55	Vörös Klára Ilona	Induktív tanulás – regényből
14:55	A szekció zárása	

Anyanyelv és kultúraközvetítés

II. szekció

helyszín: Új tanügyi épület 003-as terem

Szekcióvezetők:

N. Mandl Erika – Z. Kovács Zoltán

13:15–13:35	Szijártó Adrienn	Alkalmazott drámapedagógiával az előadói készségek fejlesztéséért
13:35–13:55	Gombos Péter – Kiss Gábor	Lehetséges olvasók – tehetséges olvasók
13:55–14:15	N. Mandl Erika	Szimbolikus/mitikus terek és tárgyak klasszikus iskolai olvasmányaink színpadi adaptációiban
14:15–14:35	Seress Ákos	A kirekesztés változatai Pintér Béla Szutyok című drámájában
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Túri Katalin	Szokatlan látásmód – Jozsif Brodskij nyelv- és költészetfelfogása
15:20–15:40	Z. Kovács Zoltán	„Tikkadt szöcskenyájak” – Kötelező klasszikusok
15:40	A szekció zárása	

Nevelés és informatika

helyszín: Új tanügyi épület 044-es előadó

Szekcióvezetők:

Katona György – Lakosné Makár Erika

13:15–13:35	Esztelecki Péter	Milyen arányban teljesítik a jelentkezők az online kurzusokat?
13:35–13:55	Kőrösi Gábor	A délvidéki szórványban élő diákok, IKT eszközhasználati szokásai
13:55–14:15	Fehér Péter	Digitális történetmesélés – módszertani kaleidoszkóp
14:15–14:35	Karácsony Ilona – Nemes Anna – Brantmüller Éva	Netfogyasztási szokások veszélye középiskolás fokon
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Surapka Borbála – Komlósi Veronika Júlia	Az „Android” alapú szoftverek alkalmazásának lehetőségei a fejlesztő órákon
15:20–15:40	Aknai Dóra Orsolya	Interaktív tábla használata a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek fejlesztésében
15:40–16:00	Barkóczy László	Az internet mint média használata a pedagógusi munkában
16:00–16:20	Lakosné Makár Erika	Az életed több mint játék
16:20	A szekció zárása	

Nevelés és társadalomtudomány

helyszín: Új tanügyi épület 043-as előadó

Szekcióvezetők:
Martin László – Dávid János

13:15–13:35	Deutsch Krisztina	A pedagógusok mentálhigiénés szemléletmódjának, egészségnevelési aktivitásának és az iskolai klímának az összefüggései
13:35–13:55	Dénes Dóra	A pályaválasztás lehetséges gender-aspektusai egy kérdőíves kutatás tükrében
13:55–14:15	Kollarics Tímea	Tanösvények hatékonyságának vizsgálata – a Tiszavirág ártéri sétaút és tanösvény felmérésének tapasztalatai
14:15–14:35	Dávid János	A geoláda-vadászat felhasználási lehetőségei a természetismeret oktatásában
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Tözsér János	Miért és hogyan érdemes filozófiát tanítani a középiskolákban?
15:20–15:40	Huszár Zsuzsanna	A felnőtté válás változó ideája és realitása
15:40–16:00	Domokos Áron	„Relaxálunk? Meditálunk? A diplomák megüresek?!” A relaxáció bevezetésének problémái az oktatásban
16:00–16:20	Takács István – Gelencsérné Bakó Márta	A sikeres öregedés lehetősége a 21. században
16:20–16:40	Bence Krisztina	Krishna Valley – a peaceful spot, which teaches for life
16:40	A szekció zárása	

Nevelés és történettudomány

helyszín: Új tanügyi épület 006-os terem

Szekcióvezetők:

Patyi Gábor – Bertalan Péter

13:15–13:35	Patyi Gábor	Középiskolai tanárképzés a Lajtán innen és a Lajtán túl (1849–1918)
13:35–13:55	Molnár Béla	A Pedagógiai Tudományos Intézet tanítóképzős tantervjavaslata (1956)
13:55–14:15	Bohonya Réka	A kisednevelés elmélete és gyakorlata Kenyeres Elemér olvasatában a Néptanítók Lapja hasábjain
14:15–14:35	Hüber Gabriella	A Tudományos Gyűjtemény mint a nevelési nézetek közvetítő csatornája
14:35–15:00	kávészünet	
15:00–15:20	Kismóni Glória	Egyházi Intézmények Felnőttoktatási tevékenységének globális trendjei
15:20–15:40	Bertalan Péter	Globális történeti hálózatok és modellek történelemdidaktikai vonatkozásai
15:40	A szekció zárása	

Testi nevelés

helyszín: Új tanügyi épület 026-os terem

Szekcióvezetők:
Ureczky Dóra – Kiss Zoltán

13:15–13:35	Barkáné Laski Vivien – Ureczky Dóra	A TRX edzés hatékonyságának kérdőíves vizsgálata versenyzűzők szemszűgébűl
13:35–13:55	Ureczky Dóra – Barkáné Laski Vivien	Magyar Gerincgyűgyászati Társaság erű- és nyűjthatűsűgi tesztheinek összehasonlítása iskolai és OEP-tűmogatott gyűgyűszűs hatűsűra
13:55–14:15	Hahn Lászlű – Kiss Zoltán	Egyesűlt államokbeli és magyar hallgatűk kosűrlabdűzűssal kapcsolatos szokűsai és ismeretei
14:15–14:35	Horvűth Katalin – Kiss Zoltán	A tartűshibűk primer prevencűija alsű tagozaton
14:35–15:00	kűvűszűnet	
15:00–15:20	Szabű Eszter – Kiss Zoltán	Tanulűsban akadűlyozott és ęp ęrtelmű tanulűk testi fejlűdese ęs motoros teljesűtmenye
15:20–15:40	Kiss Zoltán – Szabű Eszter	Tanűtűjelűltek testnevelűs tantűrggyal kapcsolatos vęlemenyęnek vizsgálata
15:40	A szekciű zűrűsa	

**9. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi
Konferencia előadásainak
absztraktjai**

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

ALTBÄCKER VILMOS

A gyermeki agresszió biológiai gyökerei

Az agresszió a viselkedés biológia, az etológia alapvető fogalma és rendkívül fontos vizsgálati területe. Agresszióról akkor beszélünk, ha az azonos fajba tartozó egyed erőszakkal próbálja fajtársát valamilyen erőforrás közeléből eltávolítani, vagy ennek megszerzésében a másikat megakadályozni. Ez az önző tulajdonság az agresszív egyednek adaptív (hosszú távon hasznos), a fajtársnak hátrányos, ami a szűkös erőforrások egyenlőtlen használatához, és ebből eredően akár eltérő halandósághoz vagy szaporodáshoz vezet. Ha az adott környezetben szűkösek az erőforrások, akkor nő az adott fajban az agresszió szintje, kedvezőbb körülmények között élő fajoknál kisebb a versengés, kevesebb az összetűzés.

A csoportban élő állatoknál és az embernél az agresszió eltérő szintű és formájú, ha csoporttársak, vagy ha idegenek az ellenfelek. Ez a vadonbeli léthez alkalmazkodott viselkedés a modern társadalmi létbe ágyazott embernél kevéssé kívánatos.

Az agresszív viselkedés komplex idegi és hormonális szabályozás, illetve erős genetikai kontroll alatt áll, vagyis a szülők agresszivitásának szintjéből megjósolható utódaik várható agresszivitása. Erre alapozva egereken és patkányokon végzett kísérletek bebizonyították, hogy irányító szelekcióval lehetséges néhány generáció alatt növekedett vagy csökkent agressziójú vonalakat előállítani. Hazai vizsgálatok szerint ugyanaz az endokrin rendellenesség, amely embereknél abnormális agresszióval együtt jelentkezik, abnormális agressziót idéz elő állatokban; és ez a rendellenesség mind az állatokban, mind az emberben szorongással társul.

Az agresszió fontos biológiai funkciót tölt be az egyes állatfajok életében, és normális szintje része a mi mindennapi életünknek is. Az emberi agresszióknak is megvannak a saját faji jellegzetességei. A genetikai alapok nem tagadhatóak, azonban tanulás révén az adott kultúra befolyása alatt az emberi biológiai agresszió egészen alacsony szintre szorítható, de mint történelmünk bizonyítja, nagyon magas szintre is emelhető. Jelen előadás azt kívánja bemutatni, hogy sok párhuzamosság figyelhető meg a főleg bizonyos életkorban, illetve helyzetekben jelentkező emberi agresszió, valamint csoportban élő állatfajok agressziója között.

TORGYIK JUDIT

Integrációs törekvések a roma gyerekek nevelése, oktatás terén Európa különböző országaiban

A roma népesség döntő többsége Európa-szerte a társadalom peremén él. Helyzetük alapvetően marginalizált helyzetet jelent, oktatásuk jelentős gondokkal terhelt. Ez a probléma azonban nemcsak az adott kisebbség gondja, hanem a többségi társadalom számára éppúgy komoly feladatként mutatkozik. Noha a kisebbségek iskolai helyzete iránt növekvő az érdeklődés kontinensünkön, egyre több tanulmány, könyv, kutatás foglalkozik a témával, s jelentős elmozdulás tapasztalható a pedagógusképzés területén, új, a témát érintő programok, szemináriumok, képzések és továbbképzések vették kezdetüket, megjelentek az első roma nyelven írott tankönyvek is, azonban a romák életfeltételei, oktatási kilátásai még mindig jóval rosszabbak, mint bármely más kisebbség a kontinensen. A kérdéskör komplex megközelítést kíván, különösen, hogy az integráció/inklúzió nem csupán az oktatásra, hanem az egészségügyre, a lakhatásra, a munkafeltételek javítására is ki kell, hogy terjedjen. S nem hagyható figyelmen kívül, hogy az egyes intézkedések csak az érintettek aktív együttműködésével és bevonásával érhetnek el eredményeket.

Előadásomban az utóbbi években történt, az inklúzió irányába mutató fontosabb oktatásügyi változásokat, törekvéseket kívánom bemutatni. Az Európai Unióhoz csatlakozott új tagállamok már a csatlakozás előtt számos új programot indítottak el, amelyek alapvetően a tanultság, az iskolai sikeresség javítását, a társadalmi és iskolai befogadás erősítését célozták a roma gyermekek és szüleik körében. A folyamatban lévő programokat alapvetően több szempont mentén vizsgálhatjuk. Előadásomban 1) az óvoda szerepének növelését, 2) az oktatásban való részvétel javítását, 3) pedagógusok képzését, továbbképzésének jellegzetességeit, 4) a roma gyerekek kultúrájának jobb megismerését, a gyerekek és az intézményes nevelés egymáshoz közelítésének módszereit, 5) a tanulók intézményi és iskolán kívüli segítségének fő formáit, 6) a család és az iskola kapcsolatának javítását, a szülők oktatását célzó fejlesztéseket, programokat, 7) s nem utolsósorban a gyermekeknek és az intézményeknek nyújtott, a tanulást segítő szociális programok fő jellemző vonásait kívánom kiemelni.

Mindezekből jól kirajzolódnak azok a sajátos tendenciák, amelyek számos európai ország cigánysággal kapcsolatos oktatásügyét áthatják, s ezek közül valamennyi tetten érhető hazánkban is.

VARINTHORN BOONYING**Multicultural Education Focusing on ASEAN Community**

As the result of the 21 st century, Multi-cultural societies began with national and international commitments such as European Union (EU) or ASEAN community that comprises the council of three pillars (political, economic, and socio-cultural) of 10 member states and plus three countries which include China, Japan, and South Korea. They set out aspirational outcomes to start with education being at the top of national and international policy, initiatives and regulations with aspirational outcomes and target for children, their families, communities, and societies. In ASEAN plus three that they notion of brain and mind power forms the intangible human capital required to achieve long-term competitiveness, that children is the most important period of development in a child's life since it is the time of rapid cognitive, linguistic, social, emotional and motor development when a child's brain and mind depend on environmental stimulation, especially on the understanding the differential cultures among ASEAN+3. Furthermore, to collaborate and link with the global education development program among member states. Cultural differences in concentrated socialization practices may contribute to member state styles. These strong links between cultural context, educator, child, family, and community can potentially bring children to develop the cultural adhesion of the social, economic, and environment of early childhood education and care (see Figure 1).

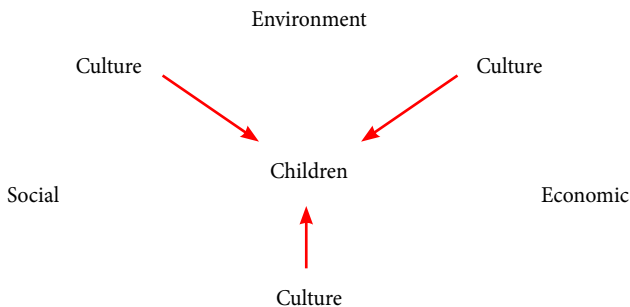

Figure 1 Culture relation of early childhood education and care

The many definitions of Multicultural Education (ME), Knight's definitions (2004, p11) "internationalization at the national, sector, or institutional level is defined as the process of integrating an international, intercultural or global dimension into the purpose, functions and delivery of educational system." In this section I mention about ME as a system of instruction that attempts to foster cultural pluralism and acknowledges the differences between races and cultures. It addresses the educational needs of a society that contains more than one set of traditions, these are mixture of many cultures within the key methods are (1) children's learning cultures; (2) cultures of pedagogy; (3) cultural perspectives on curricular; (4) cultures of professional development. The educational systems of ASEAN plus three have moved toward to multi-bilingualism with mother tongue and English language. The culture of children, as considered from their plays and games both indoor and outdoor for children's development such as, physically, cognitively, linguistically, emotionally, socially, and spiritually.

REFERENCE:

- » Knight, J. (2004). Internationalization remodeled: Definition, approaches, and rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8(1), 5–31.

A KORA GYERMEKKORI NEVELÉS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

DETRE ZSUZSA

A kognitív kompetenciák és érzelmi folyamatok neuropedagógiai vonatkozásai

Előadásomban kapcsolódni kívánok Dr. Varga László egyetemi docens, tudományos és külügyi dékánhelyettes és Farnady-Landerl Viktória pedagógiatanár MA szakos hallgató neuropedagógia előadásához azzal a szándékkal, hogy igazoljam: kellő neurológiai, neuropszichológiai és neuropedagógiai ismerettel a tanulási folyamatok eredményesek lehetnek a tudás megszerzésében és elmélyítésében.

Gondolatindítóként „a képességek pedagógiája” (Csapó, 1992) időszerűségét vázolom fel, mely a tudás közvetítését, a gondolkodás és a kompetenciák fejlesztését hangsúlyozza.

Elsőként a kognitív fejlődés-neuropszichológia (Csépe, 2005) területéből az agyi érés és fejlődés terminológiáit sorolom fel: a neuro- és szinaptogenezis folyamata, kiemelve az agykérgi funkciók tapasztalatfüggő fejlődését. Ezt követően érintem a kognitív folyamatokat (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás), valamint az érzelmek kognitív folyamatokra gyakorolt hatásait (Forgács, 2003).

Előadásom fő részében a kognitív kompetenciákat (Gyarmathy, 2007) mutatom be, úgymint a gondolkodási képesség, a tudásszerző (ismeretszerző, problémamegoldó, alkotó), a kognitív kommunikációs (ábraolvasási, ábrázolási, beszéd-, beszédértési, olvasási, fogalmazási) képesség és tanulási képesség. Összevetem a tanulási folyamat szervezése során alkalmazott hazai gyakorlatot (Gyarmathy, 2007) az idegen nyelvi szakirodalomban olvasottakkal (The 2008 Atkinson Fellowship in Public Policy).

Végezetül a fenti témákhoz kapcsolódó, folyamatban lévő pedagógusattitűd-kutatásom részeredményeit ismertetem. A kutatás célja, hogy megtudjuk, mennyire ismerik a pedagógusok a neuropedagógiát. Ezen ismereteik befolyásolják-e nézeteiket, formálják-e attitűdjüket? A napi pedagógiai gyakorlatuk során

figyelnek-e a gyermekek életkori sajátosságaira? A kérdések kitérnek az ösztönös és tudatos pedagógiai munkára, az innovatív módszertani kultúrára, a kognitív kompetenciák (gondolkodási képesség, tudásszerző, kognitív kommunikációs képesség, tanulási képesség) fejlesztési lehetőségeire, az érzelmek kognitív folyamatokat befolyásoló szerepére, mindkét agyfélteke bekapcsolásának fontosságára, valamint a megváltozott környezeti tényezőkhöz (Gyarmathy, 2012) és elvárásokhoz való alkalmazkodásra?

ENDRÉDI BEÁTA

A hároméves kortól kötelező óvodába járás bevezetése, társadalmi és szakmai fogadtatása, várható hatásai

A tanulmányban a hároméves kortól kötelező óvodába járás bevezetését, annak társadalmi és szakmai fogadtatását, várható hatásait vizsgáltam meg. Alapvető célt az volt, hogy megismerjem a szülők és az óvodapedagógusok véleményét az új szabályozással kapcsolatban, feltárjam azokat a sarkalatos pontokat, kérdéseket, melyek foglalkoztatják a közvéleményt, majd ezek tükrében következtetéseket fogalmaznak meg a szabályozás várható hatásaira vonatkozóan. Vizsgálati módszerként a kérdőíves felmérést választottam.

Kutatásom eredményeképp elmondható, hogy a gyermeki igényekkel és szükségletekkel kapcsolatban a szülők és a pedagógusok is leginkább a rendszer, napirend kialakulását tartják fontosnak, továbbá hogy a gyermeket új, változatos ingerek érik, új ismereteket szerezzon a világról, egyre önállóbbá váljon, és hasonló korú gyermekek társaságában lehessen. Az óvodapedagógusok több mint felének fenntartásai vannak az év közbeni folyamatos befogadással, amely véleményük szerint jelentősen befolyásolja majd a csoport életét, a többi gyermek érzelmi állapotát, és a pedagógusok számára is nagyobb terhet jelent. A szabályozással való egyetértést megvizsgálva a válaszadók egyetértének azzal, hogy a hároméves kortól kötelező óvodáztatás bevezetése a hátrányos helyzetű gyermekek számára kedvezőbb lesz, ugyanakkor úgy gondolják, hogy a szülőkre kellene bízni a döntés jogát gyermekeik intézményes nevelésével kapcsolatban. Az óvodák feltételrendszerét tekintve a válaszadók szerint jelenleg nem állnak rendelkezésre a törvény bevezetéséhez szükséges férőhelyek és tárgyi feltételek sem. Egyetértének viszont abban, hogy a csoportlétszámok emelése számos problémát eredményezhet.

Összességében arra a következtetésre jutottam, hogy gyermek óvodaérettségének, illetve fejlettségi szintjének nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a döntéshozatalban. Célszerűnek tartanám egy komplex szempontrendszer kialakítását az óvodaérettség felmérésére, mely kitérhetne a gyermekek fizikai és szellemi fejlettségére, érzelmi biztonságára, a családi körülmények és a szociális helyzet vizsgálatára is. A szülők megfelelő tájékoztatásával, egy gyermekcentrikus szakértői bizottság létrehozásával és a védőnői hálózat segítségével gördülékenyebb lehetne a szabályozás bevezetése.

FARNADY-LANDERL VIKTÓRIA

A kora gyermekkori személyes- és szociális kompetenciák fejlesztésének neurodidaktikai vonatkozásai

Előadásom első felében röviden összefoglalom azokat a neurotudományokban tett felfedezéseket, amelyek a XX. század végétől új megvilágításba helyezik a pedagógiai gyakorlatot, kiemelve a felfedezések jelentősebb pedagógiai üzeneteit, különös tekintettel a személyes és szociális kompetenciák fejlesztésének területére (a korai fejlesztés szükségessége, tanulás és utánzás, a tanulás környezete, a személyiség fejlesztésének jelentősége). Mindezekhez kapcsolódóan az előadás második részében bemutatásra kerülnek annak a folyamatban lévő attitűdvizsgálatnak a részeredményei, melynek célkitűzése, hogy képet kapjunk arról, hogy mennyire relevánsak a neurotudományok eredményei a pedagógusok általános pedagógiai nézeteinek alakulásában és mindennapi tevékenységeik végzése során. A már rendelkezésre álló válaszok tükrében vázlatosan kitérünk olyan témakörökre is, mint a literális és audio-vizuális kultúrában felnövekvő generációk kognitív funkciói (Gyarmathy, 2012), mitől függenek az egyén döntései, morális döntései, viselkedése szociális közegben (Wolf, 2012), milyen hatása van az agykéreg és a hippokampusz közötti folyamatoknak a motivációra (Demeter-Racsmány, 2008, Seng, Krämer, 2011). Szót ejtünk az empátia neurobiológiai összefüggéseiről, az öntudat kialakulásáról, a tükroneuronok tanulásban játszott szerepéről (Reinberger, 2011), a tudatelmélet és a szociális kompetenciák összefüggéseiről a kora gyermekkorban (Hughes, 2004). További érintett témák: a sikeres tanulási folyamatok előfeltételei neurobiológiai szemszögből (Hüther, 2011), függőség és autonómia, nyitottság és elszigetelődés fejlődése és fejlesztési lehetőségei kisgyermekkorban (Hüther, 2001).

KOMLÓSI VERONIKA JÚLIA

A kisgyermek-pedagógiai szemlélet hiánya az oktatásügyben

A tanulási nehézséget és tanulási zavart mutató gyermekek egyre növekvő számának hatására az oktatási rendszernek új kihívással kell szembenéznie. E problémák hátterében nem feltétlenül a gyermekek adottságainak hiánya áll. A családoknak, az iskoláknak és óvodáknak, továbbá a szakmapolitikának is szemléleti módosulásra van szüksége, hogy a kialakult probléma orvosolható legyen. Az oktatási rendszer nem alkalmazkodik kellőképpen az individuális szükségletekhez, így a lemaradó gyermekek száma fokozatosan nő. Bár óvodáskorban is már sok gyermek részeseül fejlesztőpedagógiai megsegítésben, de nagy számban vannak olyanok is, akik számára nem biztosított ennek a hozzáférhetősége. Az intézményi ellátásban nem részesülő kisgyermekek fejlődését „pedagógiai diagnosztika” nem kíséri. A korai időszak védőnői praxisából hiányzik az a diagnosztikai szemlélet, amely már kora gyermekkorban felismeri a tanulási problémák potenciális veszélyeztetettségét. A prevenció és a korai felismerésre épülő fejlesztés a későbbiekben már többszörös energiabefektetéssel pótolható, de eredményessége akkor is alacsonyabb hatékonyságot mutat. A nemzetközi oktatáspolitikai tendenciák fókuszában egyre inkább megjelenik az egyéni bánásmód és az individuális pedagógia, amelyek az esélyegyenlőség és a hátránykompenzáció lehetőségeként szerepelnek. Magyarországon a hátrányos helyzetben élő családok száma nagyon magas, a gyermekszegénység problémakörének megoldása kiemelt feladat a politikusok és a szakemberek számára. Abban is szemléleti változást szükséges elérni, hogy nem egyedüli mód a szegénységi spirál megszakításához a gyermekéhezés felszámolása, hanem emellett hatalmas hangsúlyt kéne fektetni a korai képességkibontakoztatás lehetőségeinek biztosítására. A Biztos Kezdet Program szemlélete teljes mértékben adekvát lehetőség lenne, de olyan kevés családot és gyermeket ér el, hogy hatékonysága az oktatási rendszer egészére nézve elenyésző mértékű. Az oktatásügy érdeke, hogy a korai képességkibontakoztatás intézményesített formáit is integrálja rendszerébe, helyi közösségi szinten kisgyermekes játszóházakat kialakítva, saját kiképzett munkaerővel segítve e későbbi tanulási problémák megelőzését.

LAJTAI ZSOLTNÉ

Élmények tapasztalatok útján – A tapasztalati tanulás lehetőségei kisgyermekkorban a bölcsőde intézményében

Mai modern világunkban a kisgyermeknek képességeinek kibontakoztatására sok olyan – „előre gyártott” – eszköz áll a kisgyermeknevelők rendelkezésére, amelyekről úgy gondoljuk, hogy hatékonyan segítik elő ezeknek a folyamatoknak a végbemenetelét. De vajon vannak-e még ennél is hatékonyabb lehetőségek? Tudjuk, hogy e korai, szenzitív időszakban a környezet és a világ megismerésében mekkora szerepe van az érzékszervi tapasztalásoknak. Ezekből a gondolatokból kiindulva az előadás a gyakorlat oldaláról megközelítve mutatja be, egy kisgyermekintézmény mindennapjaiba ágyazottan, hogy az élménypedagógia elemeit felhasználva milyen módszerek és eszközök állnak a kisgyermeknevelők rendelkezésére a közvetlen tapasztalatszerzésen keresztül tanulási képesség kibontakoztató hatásainak érvényesítésére.

ŐRY ÁGNES

Diabéteszes gyermekek az óvodai nevelésben

Kutatásom célja, hogy megismerjem és bemutassam a *diabetes mellitus*-szal élő gyermekek közoktatásbeli helyzetét, illetve javaslataimmal elősegítsem annak pozitív változását. Bár a probléma viszonylag szűk réteg mindennapi gondjaira hívja fel a figyelmet, azonban a megoldás nemcsak a cukorbetegség, hanem más egyéb krónikus és táplálkozással összefüggő betegségekkel élők (pl. étel-allergia, táplálék intolerancia, enzimdefektusok) nehézségeinek megoldását is elősegítheti.

Alapvetően a diabétesz a mentális-, szociális-, mozgás- vagy érzékszervi fejlődésben nem okoz zavart, mégis a gyermeknek és a családnak nehéz társadalmi problémákkal is meg kell küzdeniük. A beteg ellátása kisgyermekkorban nagy odafigyelést igényel leginkább a szülők, de a gondozók részéről is. Hozzá tartozik azonban, hogy a gyermek fejlődése során megtanulja, és egyre inkább önállóan végzi saját maga kezelését. Számukra az óvoda- és később az iskolaválasztás, a megfigyelt gyakorlat alapján, komoly nehézségekbe ütközhet. Szüleik rosszabb esetben sorozatos visszautasítást tapasztalnak, gyermeküket nem vállalják a közoktatási intézményekben, holott a tankötelezettség rájuk is vonatkozik, és nyilván szeretnék a legmegfelelőbb intézménybe járatni őket.

Ezen problémával a szülőknek egyedül kell megküzdeniük, szervezeti segítséget nem kapnak, nincs kihez fordulniuk, hiszen az ellátó orvos a betegséget kezeli, a dietetikus az étrend összeállításában vesz részt, a pszichológus a lelki terhek feldolgozásában, viselésében segít. Az óvoda a saját „érdekeit” szem előtt tartva, a könnyebb és egyszerűbb utat választva visszautasítja őket. Senki nem akar többletmunkát és senki nem akar felelősséget vállalni a speciális helyzetért. Ki a felelős? Hol van a hiba? Mit lehet tenni ebben a helyzetben?

A téma interdiszciplináris volta megnehezíti a helyzetet, hiszen egészségügyet, oktatásügyet, társadalmi problémákat érint, családi és pénzügyi kérdéseket vet fel. A különböző területek együttműködése, közös megoldáskeresése lenne szükséges ahhoz, hogy a célt elérhessék (hogy ezeknek a gyermekeknek is biztosítva legyen a teljes körű társadalmi beilleszkedés lehetősége, hogy ők is ugyanolyan teljes értékű életet élhessenek, mint egészséges társaik). Nem indokolja semmi, hogy speciális fejlesztést igénylő csoportba kerüljön az inzulinnal és diétával ke-

zelhető gyerek. Ez a megoldás az integráció helyett a diszkrimináció felé vinné el a diabéteszesek megítélését.

A hazai szerteágazó példák áttekintését követően a kutatásom során megismert külföldi gyakorlat működését mutatom be, amely erre az oktatási és társadalmi inklúziós megoldandó problémára adott lehetséges válaszok egyike.

PÁSZTOR ENIKŐ**A játékos idegennyelv-tanulás óvodáskorban –
A kisgyermek mint idegennyelv-tanuló**

A 21. század elejére soha nem tapasztalt mértékben megnőtt a kisgyermekkorai nyelvtanulás iránti igény. Felerősödni látszódtak azok a vélemények, miszerint az idegen nyelv tanulását minél fiatalabb korban, lehetőleg óvodáskorban, vagy még előbb érdemes elkezdni. A legfiatalabb korosztály, az óvodáskorúak tömeges megjelenése az idegen nyelvet tanulók fogyasztói piacon felkészületlenül érte hazánkban a pedagógustársadalmat. Az óvodai idegennyelv-fejlesztés sokáig szinte semmiféle hagyománnyal nem rendelkezett, leszámítva természetesen a nemzetiségi csoporttal is rendelkező óvodákat, amelyek száma a rendszerváltást megelőzően elenyésző volt. Évek óta korai idegennyelv-fejlesztéssel foglalkozom, egy magántanodában oktatok németet kisgyermekeknek féléves kortól, de leginkább óvodáskorúaknak. A 90-es évek legelején végeztem német nemzetiségi óvodapedagógusként Sopronban. A játékos idegennyelv-tanulás óvodáskorban – a kisgyermek mint idegennyelv-tanuló című előadásom első részében arra teszek kísérletet, hogy bemutassam azokat a szakmai felfogásokat, nézeteket, melyek a gyermekkorra mint ideális életkorra helyezik az idegen nyelvtanulás kezdetét. Természetesen nem hagyhatom figyelmen kívül a korai idegennyelv-oktatást ellenzők véleményét sem, éppen ezért bemutatom a különböző ellenérveket is. A szakirodalommal alátámasztott előadásom második felében elsősorban azokat a saját munkám során is használt játékos eszközöket, lehetőségeket ismertetem, melyek eredményessé tehetik a korai idegennyelv-fejlesztést.

VARGA LÁSZLÓ

A kisgyermekkor neuropedagógiai értelmezése

Az utóbbi években a kisgyermekkor elme (fej) és az emocionális fejlődés (szív) területén végzett kutatások azt hangsúlyozzák, hogy a gyermekkor az emberi életút és az egyén jövője szempontjából egyaránt meghatározó jelentőségű időszak. Az agy fejlődéséből kiinduló kutatási trendeket a pedagógia gyakorlatával integrálva elindult egy tudományos párbeszéd a pedagógiai praxis és a neurológusok között, válaszokat keresve a legújabb neurológiai kutatási eredmények pedagógiai hasznosításának lehetőségeire. Az előadás a gyermekkor neurológia kutatási eredményeinek és a kisgyermekkor pedagógiájának – közelmúltban felerősödött – párbeszédét tárja az érdeklődők elé. A kutatók azon dolgoznak, hogy – a közös gondolkodásból – újabb pedagógiai elméletek, innovációk szülessenek, megtámogatva a neurológia és a pedagógia közös töről fakadó új tudományának fejlődését. A neuropedagógia két kulcsfontosságú vizsgálati területet foglal magában: a neurológia eredményeinek hatása a pedagógia gyakorlatára, valamint a pedagógusok tudása a kisgyermekkor tanulás természetéről. A kisgyermek elméje születéskor egyáltalán nincs készen, így is mondhatjuk: az agy az egyetlen olyan szervünk, mely túl korán születik.

Az első nyolc esztendő az agyfejlődés csúcsideje; az elme bámulatos gyorsasággal fejlődik, hároméves korra az agyi hálózat már rendkívül fejlett. A kisgyermekkor nevelés és gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja az agyi hálózat és struktúra felépülését. Születéstől nyolcéves korig az agy olyan, mint egy mágikus szivacs – mindent magába szív. Ez az elme fejlődésének legszenzitívebb időszaka, a „lehetőségek ablaka” – ekkor tanul az emberi elme a legtöbbet környezetéből. Az ablak viszonylag rövid ideig van nyitva, majd annak – nyolcéves kor körül kezdődő – becsukódásával párhuzamosan az alapvető agyi struktúra kiépülése is lassan befejeződik. Ha a csecsemőknek életük első éveiben kevés lehetőségük van arra, hogy – a szülők segítségével – megtapasztalják saját magukat és környezetüket, akkor nem épül fel a megfelelő agyi neurális hálózat, így nem lesznek képesek a világ felé fordulni. Ez a „világ felé fordulás” az emberi tanulás első iskolája. Az előadás azt mutatja be összefoglaló jelleggel, hogy mit tudunk eddig a kisgyermekkor tanulás agyi mechanizmusáról, továbbá következtetéseket és ajánlásokat fogalmaz meg a pedagógiai praxisra vonatkozóan.

GYÓGYÍTÓ NEVELÉS

BÉRES JUDIT – SÜTŐNÉ ZOBOKI RITA

Biblioterápia időseknek a pécsi Senior Akadémián

Időseknek szervezett biblioterápiás foglalkozásokat általában szociális otthonok és nyugdíjas klubok keretei között kínálnak, ritkább az, hogy oktatási intézményi keretek között valósul meg a szolgáltatás. Pécsen 2015 áprilisában, a FEEK Senior Akadémia programjához kapcsolódóan, az akadémia aktív résztvevői köréből verbuválódott az első időseknek szóló biblioterápiás csoport, amelyet Sütőné dr. Zoboki Rita és dr. Béres Judit vezetett koterápiában.

A biblioterápiás csoport azon túl, hogy lehetőséget ad az időseknek a szabadidejük hasznos eltöltésére, abban tudja támogatni őket, hogy a közös olvasmány hatására felbukkanó személyes élményekkel, emlékekkel, asszociációkkal, érzésekkel, gondolatokkal, indulatokkal dolgozzanak. Az egyéni olvasatokat tiszteletben tartva teret kap a sokféle értelmezés, a problémák sokoldalú megközelítésének érvényesülése, az ezekről való beszélgetésen keresztül a csoporttagok többet tudnak magönmagukról, jobban megértik, hogyan működnek a pár- és családi kapcsolataikban, támogatást kapnak ahhoz, ha változni, változtatni szeretnének, segítjük őket az időskor életfeladataira való rákészülésben. Minden célcsoport esetében úgy tervezzük a terápiás folyamatot, hogy a résztvevők szükségleteinek megfelelő témák, problémák és készségek kerüljenek a középpontba. Az idős korosztály esetében az a terápiás célunk, hogy segítsük az életminőség javítását, a szellemi és lelki egészség fenntartását, a memória megőrzését, frissen tartását. Az előhívott sajátélmény felidézésével, megbeszélésével, átdolgozásával lehetővé válik az idősödés élményének, a személyes élettörténeteknek a megfogalmazása, az emlékek összeillesztése. Az életútra való visszaemlékezés az élet egészésként való megélését adja, segít a meg nem cselekedett lehetőségek és a veszteségének elfogadásában, előmozdíthatja a traumatikus életesemények életútba való beillesztését, feldolgozását.

Előadásunkban átfogó bemutatást nyújtunk a frissen zárult csoport terápiás folyamata során szerzett tapasztalatokról, kitérünk az alkalmazott szövegek terápiás hatékonyságára, illetve a résztvevők visszajelzései alapján értékeljük a személyes fejlődést, változást előmozdító biblioterápiás munkát és a terápiás élményt.

JÓZSEF ISTVÁN

Családi konfliktusok megjelenése az iskolában

A szerző tizennyolc éve dolgozik általános iskolákban és középiskolákban (gimnázium, szakközépiskola és szakiskola) iskolapszichológusként. Szakmai munkája során egyre sűrűbben tapasztalta, hogy az iskolapszichológus munkájában növekvő tendenciaként jelentek meg a családi konfliktusok mint a diákok iskolai konfliktusait kiváltó háttértényezők, azaz a problémás gyerek mögött általában problémás család áll.

A modern családszemlélet szerint a családi konfliktusok az élet természetes velejárói. A súlyosabb, kezeletlen, vagy nem megfelelően kezelt konfliktusok azonban a gyermekeknél magatartászavarokhoz, iskolai kudarcokhoz, testi, pszichés és érzelmi károsodáshoz vezethetnek. A felnőttkori pszichés betegségek jó része is a gyermekkori élményekből adódik. Emiatt fontos, hogy a lehető legkorábban fel kell deríteni a tényleges problémát, hisz ennek híján csak tüneti kezelések lehetségesek, melyek soha nem lehetnek hatékony, végleges megoldások.

A családi egyensúly létrehozása és fenntartása a legmagasabb intellektuális és érzelmi cselekedeteink közé tartozik, a családnak fontos szerepe van tehát a gyermek szocializációjának végrehajtásában, de felnőtt tagjainak egészségmegőrzésében is. Stabil és biztonságos családi környezetben a családtagok személyisége az élet stresszhelyzeteivel szemben olyan védettséget szerezhet, amely pszichés egészségvédelmének erőforrása és önmegvalósító életvezetésének biztosítója lehet.

Az előadásban három esettanulmány kerül bemutatásra, melyek iskolai konfliktusként kerültek azonosításra, de az alaposabb vizsgálat arra derített fényt, hogy a probléma háttere a családi diszharmonia. Az érintett gyermekek mint tünethordozók az iskolában megvalósított magatartásukkal a családi problémákat „vitték át” az iskola terepére. A három esetből kettőnél – a kompetens személyek és szakmai szervezetek bevonásával – sikerült a családi konfliktusok megoldásával az iskolai problémát is megnyugtató módon orvosolni. A harmadik esetben a családi együttműködés hiánya miatt csak addig sikerült eljutni, hogy kiderült a probléma valódi oka.

KOMJÁTHY ZSUZSANNA

Foglalkozási rehabilitáció a gyógyító pedagógia szolgálatában a mozgásfogyatékos vált személyek munkaerő-piaci integrációja érdekében

Az előadás első része áttekinti a gyógyító nevelés történeti kialakulását. Meghatározza a témához tartozó fogalmak körét: rehabilitáció, pedagógiai rehabilitáció, foglalkozási rehabilitáció; illetve ezek feladatát, kapcsolatát a gyógyító neveléssel. Feltárja azokat a lehetséges pedagógiai, pszichológiai, terápiás módszereket, melyek segítségével az ifjú- és felnőttkorban mozgásfogyatékosá vált emberek sikeresen illeszkedhetnek vissza a társadalomba. A második rész a mozgásfogyatékosá vált emberek jelenlegi foglalkoztatási helyzetén keresztül szemlélteti a rehabilitáció hazai helyzetét, hatékonyságát a mozgásfogyatékkal élő emberek nyílt munkaerő-piaci integrációjára vonatkozóan. Az előadás zárása azokat a lehetséges munkáltatói aspektusokat vizsgálja, amelyek érzékenyítése hozzájárulhat egy teljes társadalmi, ezen belül munkáltatói szemléletváltáshoz.

KÓSIK MELINDA

Kritikai gondolkodást fejlesztő program a siket társadalom megértéséért

A konstruktivista pedagógia iránymutatásai, illetve az *Olvasás Portálon* közzétett *Nevelési Tudásdepó* nevű projekt mintaprogramjai alapján, valamint a Nemzeti Alaptanterv tudásanyagát követve létrehozott tanmenet középpontjában a törvény által nyelvi és kulturálisan elismert, de a sok sztereotípiával övezett siket társadalom áll. Személyes kötődésem a témához nagyon erős; részt vettem a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége által meghirdetett jelnyelvi képzés összes részén. Szakdolgozatom témájának célkitűzése volt a siketek kultúrájának széleskörű megismertetése, ennek eszközeként jött létre a tanmenet is. Tapasztalataim alapján a siketekkel kapcsolatos sztereotípiák abból adódnak, hogy a magyar társadalom jelentős része csekély tudással rendelkezik hallássérült társairól. Mesterszakos informatikus-könyvtáros hallgatóként tudom, hogy a könyvtárnak jelentős szerepe van a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében, ezért idén január 29-én, a Bobcatss2015 hallgatói szimpóziumon a magyarországi siketek és a könyvtár kapcsolatáról tartottam előadást, ahol felhívtam a figyelmet a siketek kulturális értékeire és az őket érintő diszkriminációra. A program elsősorban 7–8. osztályos tanulóknak szól, mert ennek a korosztálynak eddig kevés kritikus gondolkodást fejlesztő feladatsor állt a rendelkezésére. A tanmenet ezt az űrt igyekszik kitölteni. A program RJR-modellben épül fel, melynek egyik előnye, hogy rugalmas időkezetet ad a különböző siketkultúráról szóló témakörök feldolgozására. A program egyedülálló e téren, hiszen a pedagógiai szakirodalomban ezelőtt még nem jelent meg olyan fejlesztő program, amelynek témája kifejezetten a siketeket állítaná középpontba. A mintaprogram gyakorlatban nem került alkalmazásra.

SZILI KATALIN

A beszédértés számítógép-alapú fejlesztése a fonológiai tudatosság és a mentális lexikon területén

A kutatás célja 1–3. osztályos tanulók online környezetben való fejlesztésének hatásvizsgálata volt, a fonológiai tudatosság és a mentális lexikon területéről. Elsődleges cél a közeli transzferhatás vizsgálata a két célzott területen, azaz a tanulói fejlődés mértékének a megállapítása, a pozitív irányú változások elemzése.

A fejlesztőprogram az eDia (Csapó–Molnár, 2013) online platformon valósult meg.

A program a fonológiai tudatosság (hangok elhagyása, beszédhang-izolálás, beszédhang-szintézis, hosszú–rövid beszédhang azonosítása, beszédhang-manipuláció, rímfelismerés, szótagokból szóalkotás, szótagszegmentálás, szótagelhasználás) és a mentális lexikon (szinonimák, antonimák, hiperonimák, téri relációt kifejező szavak) fejlesztését célzó feladatokat tartalmazott. A fejlesztőprogram öt részprogramból állt. Mindegyik részprogram 24 feladatot tartalmazott, összesen 120 feladatot. Az első négy részprogram 6 területet fejlesztett 4–4 feladattal. Az 5. program mindegyik területet fejlesztette 2–2 feladattal. Mindegyik feladat három nehézségi szinten volt megoldható. A fejlesztőprogram egy-egy részprogramja 72 itemből épült fel, így összesen 360 itemből állt. Ezzel az elágazásos struktúrával biztosítható vált, hogy minden tanuló a saját ütemének megfelelően haladjon végig a feladatsoron, s egyéni képességeinek megfelelően tudja megoldani a feladatokat, valamint a segítő információk meghallgatásával ismereteit bővítsse.

A fejlesztőprogramban 55 tanuló vett részt ($n_{\text{első osztály}}=28$; $n_{\text{második osztály}}=15$; $n_{\text{harmadik osztály}}=12$). A kiválasztás szempontja az előteszten elért fejletlen teljesítmény volt (50% alatti teljesítmény).

A fejlesztésben részt vevő tanulók elő- és utóteszten mutatott teljesítményei alapján megállapítható a fejlesztés szignifikáns hatása ($p<0,001$). Mind a minimum, mind a maximum teljesítményekben növekedés tapasztalható: az előbbiben 8%-os, az utóbbiban pedig 36%-os. A teljesítményben bekövetkezett pozitív irányú változás alapján kijelenthető, hogy a vizsgált tanulók között van olyan, aki a fejlett kategóriába sorolható. Az átlagos teljesítményt vizsgálva közel 23%-os növekedés tapasztalható a két teszt eredményei alapján.

SZILI KATALIN – SZABÓ NÓRA

A beteg gyermek oktatása a flamand gyógypedagógiai rendszerben

A flamand gyógypedagógiai rendszer a fogyatékos gyermekek ellátásán kívül azoknak a beteg fiataloknak az oktatásával is foglalkozik, akik rossz egészségügyi állapotuk miatt nem tudnak iskolába járni (Verstraete, 2010).

Jelen előadás célja, hogy betekintést nyújtson ebbe az ellátási rendszerbe, hogy minél szélesebb körben megismerkedjenek a hazai (gyógy)pedagógusok is e szolgáltatás ellátási területeivel, melyek a következők:

- Az iskoláskorú és 5 éves gyermekek, akik gyógypedagógiai oktatásban vennének részt, de hosszabb ideig (egy vagy több év) kimaradnak az iskolai környezetből egészségügyi állapotuk miatt (pl.: törekeny csontok, túlzott fertőzésveszélyeztetettség) részt vehetnek az állandó magántanulói oktatási programban.
- Az iskoláskorú és 5 éves gyermekek, akik többségi oktatásban részesülnének, de egybefüggően legalább 21 napig kimaradnak az oktatásból betegség, baleset, krónikus betegség miatt (pl.: veseelégtelenség, asztma, rákos megbetegedések) az ideiglenes magántanulói oktatási programban tanulhatnak.
- A kórházban vagy preventóriumban tartózkodó gyermekek, az egészségügyi iskolában folytathatják tanulmányaikat.
- A fiatalok pszichiátriai intézményében gondozott gyermekek a tanuló oktatását ellátó oktatási intézmény felelősségvállalásával folytathatják tanulmányaikat a pszichiátriai intézményen kívül, az iskolában is.
- Az ágyhoz kötött 6–18 éves gyermekek otthonukból követhetik az iskolai munkát a virtuális iskolai környezet program segítségével.

Előadásunkban kiemelten foglalkozunk a virtuális iskolai környezettel, a Bednet gyakorlati megvalósításával, mely követhető példa lenne a hazai oktatási rendszerünkben.

TÓTH-SZERECZ ÁGNES

Kognitív profil teszt

A Kognitív profil teszt hazánkban már évek óta jelen van, ám népszerűsége és felhasználása csak szűk keretek között, főleg a gyógypedagógia és a tehetséggondozás területein terjedt el. A tesztsor bemutatásának célja egy olyan vizsgáelőjárás propagálása, amely a legtöbb területen tevékenykedő pedagógus pragmatikai munkájának konstruktív eszközévé válhat. Az angol Ian Smythe által 2002-ben kidolgozott *International Cognitive Profil Test* magyar változatát Gyarmathy Éva adaptálta a magyar populációra, s nyelvre. Ennek eredményeként alkották meg a Kognitív profil tesztet online formában, amelyet bármely, a használatára felkészített pedagógus alkalmazni képes egyéni és csoportos tesztfelvétel céljából is. A teszt összetett feladatsorokat tartalmaz, ennek köszönhetően több korosztály méréséhez is releváns. A vizsgált egyéni képességstruktúráját komplexen elemzi, figyelembe véve annak gyengeségeit és erősségeit is, de mindezt differenciált értékeléssel viszi véghez. Az eddigi leggyakrabban vizsgált csoport a diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás, figyelemzavaros, általános értelmi gyengeséggel küzdő, valamint a hátrányos szociális helyzetű gyermekek populációja. A speciális és többségi pedagógusok tanulócsoportjaiban szinte kivétel nélkül találkozhatunk a fenti kórképek valamelyikével, így a teszt létjogosultsága megkérdőjelezhetetlen. A gyakorlati oktatásban fontos diagnosztizálni a nehézségeket ahhoz, hogy a fejlesztés/oktatás eredményes lehessen. A vizsgáló eljárás alapvető célkitűzése, hogy fényt derítsen az iskolai tanulás szempontjából jelentős készségek, képességek, rész képességek gyengeségeire és erősségeire, s az átfogó vizsgálat eredményével olyan fejlesztőprogramot állíthassunk össze, amely megelőzi az iskolai kudarcok, évismétlések, lemaradások folyamatát. Előadásom célja a teszt minél szélesebb körben való elterjesztése a pedagógus kollégák körében, valamint figyelmük felhívása az egyéni bánásmód fontosságára, mibenlétére, ezzel elősegítve az inkluzív nevelési szemlélet térhódítását. A gyermek teljes megismerése, képességei feltérképezése után kerülhet csak sor az individuális nevelés tervezésére, amelynek hatékonysága ma már evidencia. Úgy vélem, bemutatásommal gyakorlati segítséget nyújthatok a neveléstudományokban érdekelt összes szakember számára.

FELKÉSZÍTÉS A NEVELŐI SZEREPRE

ANGYAL MAGDOLNA

Megjelenik-e a romológia ismeretanyaga az orvos- és egészség tudományi képzések kurrikulumban?

A hazai humán szolgáltató szektor leendő szakembereinek felsőoktatási képzésével foglalkozó intézményekben az elmúlt egy-másfél évtizedben változás indult el abban a tekintetben, hogy multikulturális/transzkulturális tartalmú tárgyak jelentek meg az addig szigorúan csak a szakmai tantárgyi elemeket tartalmazó képzésben. Minden, az egészség tudományok területét átfogó felsőoktatási intézmény képzési tematikájában megjelent, illetve megjelentek romológiai ismereteket vagy ezt a témakört is magába foglaló kurzus, illetve kurzusok. A hallgatók ezen interkulturális kompetenciájának fejlesztését is elősegítő tantárgyak szerepeltetése a kurrikulumokban attól függ, hogy az adott kar vagy szak mennyire tartja ezt fontosnak, és ha szerepel is a tanrendben, akkor is többnyire csak szabadon választható tantárgyként jelenik meg (Kállai, 2012).

Problémafelvetés: Kellőképpen segítségére van-e a szakmai felsőoktatás a leendő egészségügyi dolgozóknak abban, hogy a szükséges és elégséges mértékű ismeretanyaggal ellássa őket a cigányokkal/romákkal összefüggésben? Az előítéletek leküzdésében döntő szerepet játszana, ha az egészségügyi képzésben a hallgatók számára minden szakon az oktatás részéé válna a romák kultúrájáról, eltérő szokás-, norma- és értékrendszeréről szóló ismeretanyag.

Az előadás célja bemutatni azt, hogy milyen módon kerültek be az elmúlt években a kisebbségekről szóló ismeretek az egészségügyi szakemberek képzésével foglalkozó felsőoktatási intézmények kurrikulumba, illetve szemléltetni azt, hogy a különböző karokon, a különböző szakokon oktatott kisebbség tudományi ismeretekkel – elsősorban romológiai alapismeretekkel – foglalkozó kurzusok milyen tartalommal és tematikával, illetve óraszámossal jelennek meg a képzésekben. Cél továbbá annak a bemutatása is, hogy a hallgatók milyen arányban tartják vagy tartanák fontosnak a kulturális különbségek megismerését, munkájuk során a cigány/roma népcsoport tagjainak elfogadását és a megfelelő kommunikációs stratégiák kialakítását.

BAJZÁTH ANGÉLA

Tanulási eredmények – tanulószervezetek

A felsőoktatás expanziója olyan pedagógiai módszerek alkalmazását teszi szükségessé az oktatók számára, amelyek segítségével eredményesebbé tehető a hallgatók tanulási folyamata a megnövekedett létszám közepette is. A hallgatói tömeg is pluralizálódik, az intuitív műhelymunkára nincs, vagy csak elvétve van lehetőség. A tanítás és tanulás folyamatában egyre inkább képesnek kell lennem egyrészt a tudományos reflexióra, másrészt az interaktivitás tanulási folyamatban betöltött szerepére. Ehhez szükséges a tanulási eredmények meghatározása, amelyek a Képzési Programban meghatározottak, és ciklikusan újra tervezettek. Az empirikus kutatás alapját a Képzési és Kimeneti Követelmények elemzése képezi. A KKK-kat a Képzési Programokkal hasonlítom össze annak vizsgálatként, hogy mi az, ami elméletileg megvalósul intézményes színezetben a kimeneti követelményekből. Az intézmény milyen helyi sajátosságokat vállal, miben erős az oktatói gárda, miben hangsúlyosak. A Képzési programokban meghatározott Tanulási eredményeket a hallgatókkal és oktatókkal (elméleti és a gyakorlati képzésekben részt vevőkkel) készített kérdőívek és interjúk alapján elemzem. A kutatókkal készített interjúk alapján pedig arra próbálok következtetni, hogy a Kimeneti Követelmények meghatározásakor az oktatáspolitikai döntéshozók a jövőtervezés szempontjából milyen megfontolásokat/javaslatokat vesznek figyelembe azok megalkotásakor.

BENCÉNÉ FEKETE ANDREA

Az iskolai egyenruha nevelő, közösségerősítő hatása

„Nem a ruha teszi az embert” – hangzik el gyakran a szólás –, ennek ellenére gyakran mégis azt érzékeljük, hogy az első véleményt a személyiségről döntően befolyásolja a megjelenés. A világ számos országában az oktatási, nevelési intézményhez történő tartozást az iskolai egyenruha is jelzi; van olyan ország, ahol az egyenruha divatcikké is vált, és külön iparág épült rá. Hazánkban az iskolai életből már kivezetésre került a formaruha, a vélemények azonban erősen megosztják a társadalmat. Néhol az egyenruhát rabruhának nevezik, és az egyéniség háttérbeszorítását tulajdonítják neki. Az öltözködés az egyéniség kibontakoztatásának, az önmegvalósításnak egyik eszköze. A ruhaviselési kultúrát a fiataloknak nem lehet tanítani, amennyiben egységesen előírt öltözetet kell viselniük. Az egyenruha azonban jelenthet hovatartozást is, egy adott csoporthoz, iskolához való kötődést, melynek viselője büszkén vállalja elkötelezettségét, az adott közösséghez tartozását. Ebben az esetben az egységes öltözethez kapcsolódhat egy elvárt viselkedésforma is, mely a ruha tulajdonosát kötelezi arra, hogy intézményét mindenhol méltóan képviselje. Pozitívumként említik, hogy az egyenruha eltakarja a társadalmi különbségeket, esélyegyenlőséget biztosító hatása van. De így van ez valójában? Hiszen vannak olyan országok, ahol az egyenruha költsége meghaladja a családi költségvetést; és sok helyen az elit iskolák emblémás egyenruhái már messziről elárulják viselőik társadalmi hovatartozását, amely negatív visszhangot is kelthet. Magyarországon az iskolaköpeny eltörlését követően az alapítványi és az egyházi iskolákban vezették be az egységes öltözetet. Ausztráliában a tanárok 1998-ban érveltek az egyenruha viselés mellett, szerintük biztonságot, büszkeséget, egyenlőséget, kényelmet és felkészítést jelent az ifjúság számára. Empirikus kutatásom során arra kerestem a választ, hogy hazánkban is így vélekednek-e a pedagógusok és a szülők az iskolai egyenruha viseléséről, és lehet-e pozitív nevelő hatása az egységes öltözetnek. A kutatási témáról megkérdeztem török, lengyel és türkmén diákok, oktatók tapasztalatait és véleményét. Egyértelmű, hogy az egyenruha ellenállást vált ki az egyéniségüket kereső kamaszokból, és nem fogja kiegyenlíteni a társadalmi különbségeket, a vagyoni helyzetből adódó ellentéteket. Az összetartást, a közösségihez tartozás érzését azonban egyértelműen erősíti, a multikulturális közegben történő boldogulást megkönnyíti a gyerekek számára.

CSERNÉ ADERMANN GIZELLA

Tanuláseméleti és módszertani aspektusok a kompetencia alapú pedagógus továbbképzésben

Tanulmányunk a TÁMOP-4.1.2.B.2.-13/1 *Pedagógusképzés, pedagógus-továbbképzés megújítása a Közép-dunántúli régióban* című projekt keretében készült. A projekt célja, hogy a képzés-továbbképzés hozzájáruljon a pedagógusok kompetenciáinak fejlesztésével a köznevelési rendszer eredményességének javításához. Előadásunkban bemutatjuk, hogy a jó pedagógus tulajdonságainak felsorolásától hogyan jutottunk el a kompetencia-fejlesztési törekvésekhez. Említést teszünk többek között a tulajdonságlistas vizsgálatokról, a tanári viselkedés megfigyeléséről, illetve a mikrotanítási szituációban zajló pedagógiai készségek gyakorlásáról. Szólunk azokról a tanuláseméleti felfogásokról is, amelyek a kompetenciafejlesztés alapjaiul szolgálnak. Külön kiemeljük a pedagógusok továbbképzésének szituációját, amelyben véleményünk szerint jelentős szerepet kap a konstruktivista tanítás- és tanulásfelfogás, a probléma és a kutatás alapú tanulás, mindez a felnőttoktatás jellemzőivel átszőve. Példákat fogunk bemutatni a Dunaújvárosi Főiskolán folyó tanári mesterképzések, szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzések és a rövid ciklusú akkreditált pedagógus-továbbképzések során alkalmazott kompetenciafejlesztési módszerekről. Érveket sorolunk fel a saját tapasztalatra és az önreflexióra épülő tanulási folyamatok szervezése mellett, de rámutatunk a veszélyekre is. Felvillantunk néhány eredményt gyakorló pedagógusok értékelési kompetenciáinak vizsgálatáról, és az eredményeknek a pedagógus-továbbképzésekre gyakorolt hatásáról. Ezen a ponton kitérünk a kutatás alapú tanulás alkalmazásának lehetőségére gyakorló pedagógusok képzésében. Előadásunkban figyelmet szentelünk az oktató–hallgató kapcsolat sajátosságainak is.

**CSIMA MELINDA – FISHER BRIGITTA – GELENCSÉR ERZSÉBET –
HARJÁNNÉ BRANTMÜLLER ÉVA**

A nevelési stílus, a koherencia-érzet és az egészségmagatartás összefüggéseinek vizsgálata

A magyar lakosság születéskor várható átlagos élettartama és az egészségesen eltöltött évek száma jóval a nyugat-európai átlag alatt alakul, amelynek háttérben fellelhető életmódbeli tényezők befolyásolásával javítani lehetne a felnövekvő generációk életésélyeit. Számos kutatás irányul a serdülők egészségmagatartásának háttértényezőire, azonban kevés vizsgálat tárja fel a szülői nevelési stílusok koherencia-érzetre, s ezzel együtt az egészségmagatartásra gyakorolt hatását.

Vizsgálatunk célja, hogy megállapítsa az összefüggéseket a nevelési stílus, a koherencia-érzet, valamint az egészségmagatartás között. Keresztmetszeti, kvantitatív, leíró jellegű kutatásunkhoz standardizált elemeket tartalmazó, saját szerkesztésű kérdőívet használtunk. Célcsoportunk a serdülő korosztály volt. A célcsoporton belül egyszerű, nem véletlenszerű, kényelmi mintavételt alkalmaztunk. Adataink elemzését leíró és matematikai statisztikai módszerek segítségével végeztük. a $p < 0,05$ értékeket.

Eredményeink birtokában megállapítható, hogy a szülői nevelői stílus befolyásolja a serdülők koherencia-érzetét ($p < 0,01$), mégpedig oly módon, hogy a szeretet-törődés az átlagosnál magasabb, a túlvédő nevelés az átlagosnál alacsonyabb koherencia-érzetet eredményez. A nevelési stílus és a rizikó-magatartás közötti összefüggés vizsgálatának eredményeként elmondható, hogy a szülők korlátozó, valamint túlvédő nevelési gyakorlata valószínűsíti a rendszeres dohányzást ($p = 0,047$). A koherencia-érzet mindegyik egészségmagatartási formával szoros kapcsolatban áll. Minél alacsonyabb a koherencia-érzet, annál valószínűbb, hogy valamely rizikómagatartási forma megjelenik a serdülőnél.

Kutatásunk arra hívja fel a figyelmet, hogy az egészségmagatartást meghatározó tényezők között a nevelési folyamatban alkalmazott nevelési stílus szerepe nem elhanyagolható.

A nevelési stílus elsősorban a koherencia-érzetet befolyásolva fejt ki hatását az egészségmagatartásra. Fontos lenne, hogy a szülők, illetve a gyermekek nevelésében és oktatásában részt vevő szakemberek tisztában legyenek azzal, hogy a fel-

növekvő generáció koherencia-érzete és egészségmagatartása szoros kapcsolatban áll a nevelési gyakorlattal. A születéskor várható átlagos élettartam és az egészségesen eltöltött évek száma így már kora gyermekkorban, a megfelelő nevelői attitűddel befolyásolható.

FINÁNCZ JUDIT

Pályakezdő pedagógusok a köznevelésben

Az előadás a TÁMOP 4.1.2.B.2-13/1-2013-0014 „Pedagógusképzést segítő hálózatok továbbfejlesztése a Dél-Dunántúli Régióban” című pályázat keretében végzett kérdőíves vizsgálatok eredményeit mutatja be.

A vizsgálat célja a pályakezdő pedagógusok helyzetének és kompetenciáinak felmérése volt, emellett arra is választ kerestünk, miként vélekednek a köznevelés szereplői a 2013-ban bevezetett pedagógus életpályamodell elemeiről, és milyen továbbképzési igények merülnek fel az intézményvezetők és a pedagógusok részéről. További célként azt is kitűztük, hogy megvizsgáljuk annak lehetőségeit, miként tudna a Kaposvári Egyetem a fenti területeken szorosabb együttműködést kialakítani a köznevelés szerepelőivel. Ezek megválaszolása érdekében két online kérdőíves felmérést végeztünk, melyek során pályakezdő pedagógusokat és intézményvezetőket is megkérdeztünk a köznevelés aktuális kérdéseiről, hogy mindkét oldal helyzetét és véleményét megismerhessük, és minél teljesebb képet kaphassunk.

A 2014 decemberében végzett online pályakövetési vizsgálat keretében a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karán 2009–2014 között óvodapedagógus, tanító és gyógypedagógia szakon végzetteket kérdeztük meg; a kérdőívet összesen 103 fő töltötte ki. Emellett ugyanebben az időszakban a dél-dunántúli köznevelési intézmények vezetőit is megkerestük online kérdőívünkkel, amelyre 101 köznevelési intézményből érkeztek válaszok.

A vizsgálatok eredményeit tekintve elmondható, hogy a pályakezdő pedagógusok összességében elégedettek a képzőintézményben megszerzett tudással. Az intézményvezetők mintegy fele alkalmazott pályakezdőt az elmúlt három évben, a Kaposvári Egyetemen végzett pedagógusok munkáját többségében jónak értékeli. A frissdiplomások többsége ugyanakkor ráébredt arra, hogy van néhány terület, ahol továbbképzésre lenne szükségük: ezek közé tartozik a HH, HHH és SNI gyermekekkel való foglalkozás, valamint a devianciák és konfliktusok kezelése. Mindez egybecseng az intézményvezetők válaszaival. A továbbképzéseket tekintve a legnépszerűbbek a szakvizsgát nyújtó szakirányú továbbképzések és a rövidebb, gyakorlatban közvetlenül hasznosítható képzések. A pedagógus életpá-

lyamodell elemeit a válaszadók vegyesen ítélik meg: a mindennapos testnevelés bevezetéséhez és a bértábla átalakításához a többség pozitívan viszonyul, ugyanakkor a fenntartó megváltozásáról, a tankötelezettség csökkentéséről, az óraszám-emelésről és az egész napos iskola bevezetéséről már vegyesebb vélemények fogalmazódtak meg.

FRANK TAMÁS

Természettudományos oktatás a Pető András Főiskolán

Gyakran hangoztatott szlogen: földünket nem az apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön. A Nemzeti Alaptanterv is megfogalmazza *A fejlesztési célok – nevelési területek* fejezetben, hogy a közoktatásunkban kiemelt szerepet kell kapnia a felnövekvő generáció képzése során a fenntarthatóság és a környezettudatosság formálásának is.

Szintén megfogalmazásra került a természettudományos gondolkodás princípiumának rögzítése. Fontosságának hangsúlyozása egyben üzenet is a pedagógusok számára: a világ megismerésének egyik záloga e gondolkodásmód elsajátítása, elsajátíttatása tanulóinkkal.

Az alsó tagozatos természetismeret, környezetismeret tantárgyak óraszámai köztudottak, szintén nyomon követhetők a felső tagozatos és középiskolai természettudományos tantárgyak (fizika, kémia, biológia, földrajz) óraszámainak alakulása. De vajon hol tartunk az előbb említett eszmények, gondolkodási sémák, világlátás és a természetismeret megismerési módszereinek átadásában? Kérdés, megvalósul-e a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott – egyébként támogandó – természettudományos szemlélet elterjesztése az oly' gyakran hangoztatott felgyorsult, globalizálódó világ megismerésének vonatkozásában?

A Pető András Főiskola konduktor-tanító és konduktor-óvodapedagógus képzést folytató felsőoktatási intézmény. A természettudományos oktatás két szinten is zajlik: az egyik szegmensben a hallgatók természettudományos elméleti képzés keretében bővítik alapműveltségüket, valamint ehhez kapcsolódóan mint jövődóbeli tanítók vagy jövődóbeli óvodapedagógusok a természetismeret tanításának, oktatásának módszertanában is elmélyednek. Ezen túlmenően az intézmény egy óvodát és egy általános iskolát is működtet, ahol főleg cerebrál-paretikus (CP) gyermekek tanulnak, akiknek – mozgássérülésük fokától függően – jelentősen beszűkült a világ kézzelfogható megismerésének lehetősége.

Szakmailag indokolt annak vizsgálata, hogy a NAT által elvárt természettudományos gondolkodás elterjesztése miként valósítható meg a főiskolai képzés keretében, illetve a képzés során a hallgatók a gyakorlati kurzusok során hogyan közvetítik ezen tartalmakat a CP-s gyermekek felé.

**HARJÁNNÉ BRANTMÜLLER ÉVA – HORVÁTH ORSOLYA –
KARÁCSONY ILONA****Szülői nevelési stílusok és serdülők
viselkedése közötti összefüggések**

Bevezetés és célkitűzés: Pikó, Balázs (2012), Erozkán (2012), Meskó és mtsai (2013) kutatásai rámutatnak, hogy a serdülőkori problémás magatartás háttérében gyakran a szülő helytelen nevelése áll. A vizsgálat célja, hogy feltárja a kapcsolatot a nevelés és a serdülők élettel való elégedettsége, az élet értelmességébe vetett hite, tanulmányi kiegészése, konfliktuskezelése, depressziós szintje, a családi légkör értékelése között.

Anyag és módszer: Középfokú oktatási intézmények 15–18 éves tanulói között nem véletlenszerű mintavétel történt (n=171) Kaposváron, 2014 őszén. A saját szerkesztésű kérdőív átvett elemeket is tartalmazott (Campbell-féle Élettel való elégedettség kérdőív, Rahe-féle Rövidített Stressz és Megküzdés Kérdőív Élet értelmessége alskála, Beck-féle Depresszió Kérdőív, Thomas–Kilmann-féle Konfliktuskezelési Kérdőív, Maslach Kiegészés-teszt Hallgatói Változata).

A serdülőknek Baumrind nyomán összeállított nevelési stílusok közül kellett kiválasztani a szüleik karakterét. Az adatok kiértékelésére SPSS v 13 és Excel 2003 segítségével leíró statisztika, rang-korreláció, χ^2 -próba és Fisher's Exact Test készült.

Eredmények: Szignifikáns kapcsolat azonosítható a családi légkör értékelése ($p < 0,01$), illetve az élet értelmességébe vetett hit (anya: $p=0,003$; apa: $p=0,002$) és a szülők nevelési stílusa között. Az apai stílus összefüggést mutatott a serdülők élettel való elégedettségével ($p=0,006$) és a tanulmányi kiegészéssel ($p=0,005$). Az anyai attitűd a fiatal konfliktuskezelésére ($p=0,036$), depressziós szintjére hatott ($p=0,013$).

A következetes és az engedékeny szülők gyermekei jobbnak ítélték a család légkörét, magasabb az élettel való elégedettségük, az élet értelmességébe vetett hitük, alacsonyabb a depressziós szintjük, a tanulóira vonatkozó kiegészésük, a konfliktusok során kompromisszumkeresők, míg a tekintélyelvű szülők gyermekei versengőbbek, az elhanyagoló szülőké elkerülőbbek.

Következtetések: A következetes és az engedékeny szülők gyermekei kedvezőbb képet adtak. A védőnő az egyetlen olyan szakember, aki bevonódva a csa-

ládok intim szférájába közvetlen információkhoz jut a szülők nevelési stílusáról. Feladata az edukáció folyamatos megfigyelése és segítése, majd az iskolai egészségnevelés kapcsán tevékenyen alakítja a serdülők mentális egészségét, egészségvédő magatartását.

HORVÁTHNÉ TÓTH ILDIKÓ

Somogyi pedagógusok továbbképzési igényei és lehetőségei

Az Európai Unió elvárásai szerint a köz- és felsőoktatási intézményeknek jól átgondolt, hosszú távú stratégiával, cél- és feladatrendszerrel kell rendelkezniük, amelyek mindenkor elősegítik a globális és helyi társadalom fejlődését, a gazdaság gyorsan változó igényeihez való alkalmazkodást és a versenyképesség megőrzését. Az iskola világával szemben megfogalmazódó új igényeknek megfelelően kell változniuk a pedagógusszerepeknek. Az elvárásoknak, az új törvényi szabályozásnak csak azok a pedagógusközösségek és iskolák tudnak megfelelni, amelyek képesek a megújulásra. Ehhez azonban a pedagógusok szakmai kompetenciájának folyamatos fejlesztésére van szükség, s ebben meghatározó szerepe van a pedagógusképzésnek, a tanítók, tanárok folyamatos szakmai megújulását biztosító, pedagógus-továbbképzésnek.

Előadásomban a Somogy megyében élő pedagógusok (általános iskolai tanítók és tanárok, valamint a középiskolai tanárok) továbbképzési igényeit, lehetőségeit és a megyében rendelkezésre álló (tovább)képzési kínálatokat mutatom be egy általam 2015. január-márciusában elvégzett empirikus vizsgálat alapján. Empirikus kutatásom során a kérdőíves eljárást alkalmaztam, s több mint 250 somogyi pedagógustól érkezett válasz. A témához kapcsolódóan szekunder kutatást is végeztem, ahol adatbázisokat és más kutatások meglévő eredményeit dolgoztam fel.

A felmérés során kapott eredmények fontos tájékozási pontként szolgálhatnak a Somogy megyében dolgozó pedagógusok képzési igényeiről.

KŐMŪVES ZSOLT

Kábítószer-használat egy kaposvári középiskolában

Az Egészségügyi Világszervezet elemzése alapján a droghasználat tömeges elterjedése és következményeinek mind gyakoribbá válása az új évezred legsúlyosabb népegészségügyi problémáit jelenti. Az elmúlt években százszorosára növekedett a lefoglalt kábítószer mennyisége. A kábítószer fogyasztásával összefüggő halálesetek száma is folyamatosan növekvő tendenciát mutat. Magyarországon, az évezred küszöbén, a diákok egyharmada már kipróbált valamilyen illegális drogot, egyes szakemberek több mint 150 ezer rendszeres kábítószer-fogyasztót felteleznek, akik közül a függővé vált betegek számát 30–40 ezerre teszik. Mindez csupán néhány a hazai drogfogyasztás szomorú adatai közül. Ennek okait, lehetséges hatótényezőit világítja meg ez a tanulmány, egy nem reprezentatív – anonim módon lefolytatott – kérdőíves vizsgálat alapján, mely specifikusan a kaposvári középiskolások kábítószer-fogyasztási szokásait, a kábítószer kipróbálására hajlamosító pszichológiai és demográfiai tényezőket, beállítottságot és pszichológiai vonásokat tárja fel. A kutatás helyszínét Somogy megye legnagyobb iskolán kívüli felnőttoktatási intézménye biztosította. A vizsgálat 165 fő középiskolás fiatal részvételével történt. Az adatok felvétele és értékelése név nélkül valósult meg. Az eredmények számos új, az eddigi vizsgálatokban még nem, vagy kevésbé kutatott tényezőkre, illetve kapcsolódó hatófaktorokra világítanak rá. A tanulmány során megerősítést nyert a pedagógusok és a családok kiemelten hangsúlyos szerepe a drogfogyasztás megelőzésében. Az eredmények alapján érdemes átgondolni az iskolai drogprevenciós programok átdolgozását, érhetőbbé, elfogadhatóbbá tételét a fiatalok számára.

A kapott kutatási eredmények a következő területeken hasznosíthatóak:

- segítséget nyújthat a jövőbeni drogstratégia elkészítéséhez, illetve a droghasználók szokásainak feltérképezésében,
- a nevelőtanároknak hasznos támpontot nyújthat arra vonatkozólag, hogy a foglalkozásokon belül hogyan lehet tárgyalni a drogok kérdését, lehetőleg kreatív módon, nemcsak a drog fajtáinak és káros hatásainak felsorolásával,
- segíthet felülvizsgálni az iskolai drogprevenciót, annak céljait és eszközeit.

MEGYERINÉ RUNYÓ ANNA

Környezettudatos nevelés – fenntartható fogyasztás

Főiskolánkon folyamatosan indítjuk a *Környezettudatos nevelés* kurzust, melyet óvó-, tanító- és szociálpedagógus hallgatók egyaránt felvehetnek, s melynek során komplex elméleti és gyakorlati képzésben részesülnek.

A *környezettudatos nevelés* kurzus során kiemelt szerepük van a valóságban megtapasztalt élményeknek, így az intézményes keretek közötti ismeretelsajátítás mellett jelen van az intézményen kívüli forma is.

A hallgatók tanulmányát végigkíséri a gyermekek számára átadható ismeretanyag, készség- és képességfejlesztés módszertani megvalósítási lehetősége is. A fenntarthatóság pedagógiájának megjelenésével kiszélesedett a környezettudatos nevelés cél- és feladatrendszere. A fenntarthatóság pedagógiája ugyanis egy olyan pedagógiai törekvés, amelynek célja fenntartható társadalmat kialakítani, ennek értelmében olyan emberek képzése, nevelése, akik ezt hosszú távon működtetni is képesek. Hosszú távon cél továbbá, hogy az emberiség rendelkezésére álló környezeti erőforrásokból – a természeti környezet nagyfokú pusztítása nélkül – biztosíthatóvá váljon a társadalom tartós, kiegyensúlyozott működése. Mindennek megvalósításához az egyik legfontosabb területté vált a fenntartható fogyasztás kialakítása. Még hangsúlyosabbá teszi a fogyasztás fenntarthatóvá válásának szükségességét az az összefüggés, miszerint a környezeti problémák több mint harmada – közvetve vagy közvetlenül – a fogyasztáshoz kapcsolódik.

A fenntartható fogyasztás kialakítása és fejlesztése érdekében a kurzus keretein belül külön tanegységben foglalkozunk a fenntartható fogyasztás témakörével. Ennek hatását mérendő felmérést végeztem a kurzus hallgatóinak körében. A felmérés eredményét, konklúzióit mutatom be előadásomban.

PÉKNÉ SINKÓ CSENGE

A szövegértés és a tanulási motiváció összefüggései hátrányos helyzetű tanulók esetében

A hátrányos helyzetű tanulók többségének iskolai végzettsége jelentősen alulmarad az átlagénál, és jellemző a tankötelezettségi kor betöltésével az alapfokú végzettség nélküli iskolaelhagyás. E helyzet előremozdítása érdekében, a tanulók komplex, sokoldalú fejlesztését és a középfokú oktatásba való bekapcsolódásuk segítését szem előtt tartva kerültek létrehozásra a Köznevelési Hídprogramok. Az olvasás, olvasási képesség és szövegértés a tanulási folyamatok egyik legmeghatározóbb eleme, melynek szempontjából jelentős a nyelvi környezet minősége. Kutatásom során Hídprogram keretében tanuló diákok szövegértésének és tanulási motivációjának összefüggéseit vizsgáltam. A 62 fő részvételével végzett kutatás mérőeszköze egy saját összeállítású szövegértési feladatsor, valamint egy átdolgozott tanulási motivációs kérdőív volt.

VATAI ÉVA

A hatékony tanuláshoz szükséges megfelelő környezet

Kétségtelen, hogy a tanuló érdeklődése az egyik olyan tényező, amely a tanulást a legnagyobb mértékben képes befolyásolni. Ezért egyre több a törekvés afelé, hogy a tanárok minél jobban felkeltsék a tanuló érdeklődését az adott tananyag iránt. Ami végül többé-kevésbé jár sikerrel, hiszen az embernek már alapvetően megvan az egyéni érdeklődési körük. Érzelmek nélkül viszont a tanult anyag nem mélyül el. A kíváncsiság, illetve a lelkesedés felébresztése, megtartása és fokozása a kulcs a hatékony tanuláshoz. Ennek eléréséhez azonban teljesen egyénre szabott tanulási folyamatot kell biztosítani. Mivel a gyermek veleszületett kíváncsisága, lelkesedése és állhatatossága biztosítja azt, hogy a gyermek környezetéből minden számára hasznos és érdekes tudást elsajátítson, így a legfontosabb a megfelelő, támogató és minél nyitottabb környezet kialakítása számukra. Ezt a tényt felismerve egyre több szülő dönt úgy, hogy megteremti gyermekei számára a kedvező feltételeket a hatékony tanuláshoz. Ezek a gyerekek általában a közoktatási intézmények falain kívül, alternatív módon, szabadon tanulnak. A szabad tanuláshoz nem létezik előre megírt tanterv vagy követelményrendszer. Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy valóban képesek-e a gyermekek ismereteik, tudásuk és látókörük megfelelő bővítésére, képességeik és készségeik fejlesztésére, illetve tanulás iránti vágyuk, lelkesedésük és kíváncsiságuk fokozására az adott környezetben. Erről a szülőket kérdeztük meg kérdőívek és interjúk segítségével. Ezt követően azokat a módszereiket kutattuk fel, amelyek elősegítették az aktív tanulást, és pozitív változásokat eredményeztek az előbbieken említett területeken.

ZALAVÁRI ESZTER

Asszertív kommunikációs technikák a pedagógiai gyakorlatban

Szakmai ismereteink és tapasztalataink alapján a pedagógusképzés során nagyobb hangsúlyt kell fektetni a leendő pedagógusok személyiségének fejlesztésére, tanári attitűdjük formálására. A pedagógusnak az oktatási tevékenység mellett a hirtelen felmerülő konfliktushelyzeteket is meg kell oldania. Erre azért van szükség, mert egyre nagyobb az iskolákban előforduló deviáns, agresszív viselkedésű gyermekek száma. A téma fontosságát bizonyítja Figula Erika Szabolcs–Szatmár–Bereg megyében iskolai erőszak és zaklatás körében végzett vizsgálata is. Gyakorló pedagógusok, pszichológusok és szülők körében végzett nem reprezentatív kérdőíves vizsgálatommal azt szerettem volna feltérképezni, hogy a megkérdezettek a pedagógusképzés során fontosnak tartják-e a konfliktuskezelési módszerek, technikák elsajátítását külön kurzus keretében. Pszichológusok munkáját nagymértékben segíti, ha a pedagógus rendelkezik olyan ismeretekkel, amelyek lehetőséget adnak számára a problémák észlelésében, felismerésében. A konfliktusok megoldásának és az agresszió csökkentésének lehetséges módjait tanácsos ismerni a pedagógusnak. Aktuális esetkezelési és utókezelési technikákat is ajánlatos elsajátítania. A prevencióban nagy szerepet játszik a pedagógus személyisége. Fontos, hogy az agressziót kiváltó nevelői attitűd ne váljék szerves részévé az oktatási-nevelési folyamatnak. A büntetőeljárások során alkalmazható mediációs eljárás lépései átültethetők a pedagógiai gyakorlatba is. A mediáció hazai avatott szakértői: Kertész Imre, Fellegi Borbála. A problémamegoldás klasszikus öt lépését alkalmazva a pedagógusok megelőzhetnek komoly konfliktusokat, lehetséges bűncselekményeket. A pedagógusnak érzékenynek kell lenni arra, hogy mindenkivel igyekezzon megtalálni azt a kommunikációs stílust, ami a hatékony problémamegoldást elősegíti. Néhány olyan konfliktuskezelési eljárást, technikákat említenék, amelyek hatékonyak lehetnek egy-egy konfliktushelyzet megoldására. Retributív és resztoratív kérdésfeltevések közötti különbségekre is felhívnom a figyelmet. A kooperatív technikák, a mozaik módszer alkalmazása jelentősen csökkenti az agresszió kialakulását; illetve hozzájárul a közösségen belüli kapcsolatok alakulásához, az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához fűződő pozitív attitűd kialakulásához, egymás megismeréséhez, elfogadásához és az empátia, az együttműködési készség fejlődéséhez. A kérdőíves vizsgálat is azt támasztja alá, hogy a pedagógusképzés

során az elméleti háttér elsajátítását követően a gyakorlatban is meg kell tapasztalni konfliktushelyzeteket. Olyan kurzusokat lenne célszerű indítani, ahol interaktív módon, pl. akvárium-gyakorlat során találkozhatnak olyan szituációkkal a hallgatók, amelyek a gyakorlatban is előfordulhatnak. Fontos, hogy a pedagógus ismerje azokat a kommunikációs jellemzőket, amelyekkel találkozik nap mint nap. Képes legyen alkalmazni szituációhoz illően, adekvátan az egyes technikákat. Végül legyen része attitűdjének az asszertív kommunikáció.

ANYANYELV ÉS KULTÚRAKÖZVETÍTÉS

BASCH ÉVA

A nyelvhasználat mint önarckép

Közismert tény, hogy akaratlanul is óriási mennyiségű információt adunk magunkról azzal, hogy miként válogatunk a nyelv széles eszköztárából (grammatika, lexika). Az idiolektus számos összetevőből áll: nem, kor, társadalmi státusz, iskolázottság, olvasottság, foglalkozás, lakóhely stb. Az egyéni nyelvhasználatot befolyásoló tényezők továbbá a téma, a beszélő pillanatnyi (lelki és fizikai) állapota, a hallgató személye, valamint egyéb paraméterek. Szóbeli közlés esetén a beszélőről alkotott képet nagyban pontosítja a testbeszéd, így egy ismeretlen emberről akár 4–5 perces kommunikáció esetén is meglehetősen korrekt képet kapunk. Némileg nehezebb(nek tűnő) az írásbeli (nem kézírással készült) megnyilatkozás alapján történő személyiségjegyek megállapítása, hiszen ez esetben csak a szövegben használt nyelvi eszköztárra hagyatkozhatunk; ugyanakkor megjelenik egy új elem: a tipográfia, amely az előzőekhez képest más és új információkat nyújt a szöveg olvasójának. A laikusok számára meglehetősen tűnik, hogy nemcsak abból lehet következtetni egy beszélő gondolkodására, habitusára, hogy milyen grammatikai szerkezeteket és szavakat használ, hanem abból is, hogy milyen központozást, hány bekezdést, milyen betűnagyságot és formátumot stb. alkalmaz a szövegszerkesztővel készített írásában. Mindebből következően óriási a jelentősége annak, hogy a tanulók idejekorán felismerjék és megtanulják: nemcsak az a fontos, hogyan fogalmaznak szóban és írásban, hanem az is, hogyan formáznak meg egy írásbeli szöveget.

Kutatásom hipotézise az volt, hogy a vizsgálatban részt vevő egyetemi hallgatók meglehetősen pontos képet tudnak alkotni – pusztán egy féloldalas jegyzőkönyv alapján – a szöveg írójának személyiségéről. A vizsgálatomnak olyan, nem várt eredménye is született, amely a bűnügyi profilozók munkavilágát idézi meg.

GOMBOS PÉTER – KISS GÁBOR

Lehetséges olvasók – tehetséges olvasók

Előadásunkban egy olyan „olvasótípus” sajátosságait vizsgáljuk, amelyről az olvasással foglalkozó szakirodalmak is keveset írnak. A „tehetséges olvasó” (*gifted* vagy *talented reader*) fogalmát külföldi kutatók viszonylag pontosan körülírták már, Magyarországon inkább csak pszichológiai témájú tanulmányban találkozunk ezzel (Döbör és mtsai 2013).

Mi ezúttal az olvasáskutató nézőpontjából elemzünk fogalmakat, próbálunk különbséget tenni például a „jó”, a „korai”, az „elit” vagy épp a „tehetséges” olvasó között. Természetesen szót ejtünk a „tehetség” fogalmáról, ahogy arról is, hogyan változott, alakult a meghatározás, hogyan igyekeztek a különböző szakemberek egyre pontosabban megadni a szükséges információkat, „paramétereket” a tehetséges gyerekek felismeréséhez.

Bemutatjuk azokat a kritériumokat – például McIntosh (1982) és Richards (2007) tanulmányai segítségével –, amelyek pontosabb tipizálást tesznek lehetővé.

Mivel a tehetséges olvasók könyvekhez, irodalomhoz való viszonyával kapcsolatban hazai kutatások nem ismertek, a 2012/2013-ban, középiskolások körében végzett felmérésünk adatai segítségével próbáljuk meg leírni a csoport ezen sajátosságait. Bár a kutatás nem erre a klaszterre fókuszált, úgy véljük, eredményeink alapján fontos és érdekes következtetéseket vonhatunk le különböző olvasótípusokkal, elsősorban a „tehetségesekkel” kapcsolatban.

Megtudtuk például, hogy mást gondolnak-e az olvasásról a sokat, illetve a nagyon sokat olvasók („elit olvasók”) társaikhoz képest. Megnéztük a viszonyukat az irodalomhoz, az irodalmi szövegekhez, külön figyelve a nemi sajátosságokra is.

Érdekes tapasztalat volt számunkra, hogy az elit olvasók csoportja ugyanúgy ismeri-e, olvasta-e az elmúlt tíz év két „generációs könyvsorozatát”, a Harry Pottert és az Alkonyatot, vagy – „racionálisan” tartva azokat – távol tartják magukat tőlük.

A meglévő adatokból azzal kapcsolatban is megfogalmazhattunk állításokat, hogy vajon az iskola megfelelő közeget biztosít-e a diákok számára a további fejlődéshez, tehetségük kibontakozásához.

HEVÉRNÉ KANYÓ ANDREA

Beszédfejlődés segítése a kortárs gyermekirodalom segítségével

A tanév kezdetével sűrűsödnek a családok iskolával kapcsolatos problémái. Azoknál a gyerekeknél, akik most kezdik az első osztályt, természetes az izgalom, a félelem az új helytől, helyzettől. A gyerekek többsége hamar megszokja, elfogadja, megszereti az új környezetet. Néha azonban az alkalmazkodást megzavarhatják külső vagy belső tényezők, és kialakulhat a gyermek túlzott féelme az iskolától. A bizonytalanság, az ismeretlentől való félelem, a túlzott elvárások szorongóvá tehetik a gyermeket, különböző pszichés tüneteket eredményezhetnek.

Akkor mit tehetünk? A könyv mindenre választ adhat. A gyermekirodalom jeles képviselői sokan és sokat foglalkoztak az óvoda–iskola átmenet problémájával. Minden bajra lehet orvosságot találni a gyermekkönyvekben. Ehhez kívánok segítséget nyújtani, mint szülő és mint pedagógus. A kortárs gyermekirodalom gyöngyszemeiből válogatva, a problémák megoldására fókuszálva mutatok be néhány könyvet. A gyermek megfelelő felkészítése az iskolakezdésre esélyt adhat számára a sikeres iskolai évekhez.

KOPHÁZI-MOLNÁR ERZSÉBET**Mitől tetszenek a mesék?**

Napjainkban a könyvesboltok polcain hemzsegnék a klasszikus mesék modern átíratái. Anyukák, apukák, nagymamák, nagynénik veszik ezeket a többnyire túllustrált köteteket a gyerekeknek fogyasztás céljából. Teszik ezt attól a jó szándéktól vezérelve, hogy csemetéik (csemetéiknek) olvassanak valamit, ami modern, mai és főleg szórakoztató. A történetek pedig számban egyre gyarapodnak, néha a választás közülük nem is olyan egyszerű. Ha az orosz mesekutató, V. J. Propp módszerével, a morfológiai elemzéssel megvizsgáljuk őket, azt tapasztalhatjuk, hogy általában hatféle típus különíthető el. Az átíratok lehetnek tökéletesen fedő átíratok, klasszikus történetek mesévé transzformált átíratok, lehetnek rövidítettek vagy bővítettek (redundáns átíratok), szülehetnek az eredetiből ún. hiperkorrekciós átíratok, de túlmodernizált verziók is. De hogy fogadják ezeket a gyerekek? A karácsonyi vagy szülinapi ajándék ott fog porosodni a polcon, vagy az esti mesék sztárjává válik, és minden nap újra és újra el kell mesélni?

A jelen kutatás egy hosszabb kutatómunka egyik állomása, melynek során a klasszikus mesék modern átíratainak a befogadása a vizsgálat célja. Ez az elővizsgálat a szabad asszociáció módszerének segítségével szeretné felfedni, mitől is tetszenek a gyerekeknek a mesék, melyek azok a kritériumok, elemek, szereplők, jellemzők, melyek számukra fontosak ahhoz, hogy egy mese elnyerje a tetszésüket. Több kutató próbálkozott már szabad asszociációs módszer kidolgozásával (pl. Hume, Locke, Mill, Wundt és Freud), a jelen kutatás azonban egy újabb keletű módszerre támaszkodik, melyet Lorand B. Szalay és James Deese fejlesztettek ki. Kétféle asszociációs technikára épülő módszer ismert: az egyik skálát ad a kutatásban részt vevők kezébe kategorizálás céljából, a másik egy fogalmat ad az alanyoknak, melyhez szabadon társíthatnak fogalmakat. Ez utóbbi alapján készült a felmérés közel négyszáz (főként) második osztályos tanuló körében 2014 novembere és 2015 februárja közötti időszakban Magyarország dunántúli részén. A gyerekek által felsorolt jellemzők kategorizálása kétféle módon történik. Egyrészt a felsorolt elemeket gyakoriságuk szerint sorba rendezhetjük, másrészt különböző csoportokat állíthatunk fel belőlük. Ez teremti meg azt a viszonyítási alapot, melyhez a későbbi befogadás-vizsgálatokban kapott eredményeket hasonlíthatni lehet. A jelen prezentáció célja a fent vázolt elővizsgálati kutatás eredményeinek bemutatása.

N. MANDL ERIKA

Szimbolikus/mitikus terek és tárgyak klasszikus iskolai olvasmányaink színpadi adaptációiban

Az előadás azoknak a klasszikus iskolai olvasmányoknak a lehetséges színpadi adaptációiról szól, amelyek a magyar irodalmi hagyomány archetipikus darabjaivá váltak. A tárgyalt színházi előadások egy része szöveggként az eredeti művek modernizált átíratát használja (pl. *Ludas Matyi*), de a választott művek közös pontja – szövegváltozattól függetlenül – az ismert történet mitikus világának vagy szimbolikus eseményeinek „látványközpontú” megjelenítése. Az előadás fő célja a látványelemek (szimbolikus térszervezés, archetipikus szereplők és jelenetek, mitikus tárgyak stb.) többletjelentésének bemutatása. Az ismertetésre kerülő új színpadi változatok jó érzékkel ötvözték a régi ismert történeteket és a mai áthallásokat, mindezt kiegészítve a klasszikushoz illő, de mégis a mai nézőt megcélzó látványvilággal. Így az előadások a hagyományosabb ízlésű közönséget éppolyan sikeresen szólították meg, mint az új formákat kereső, kísérletező színház kedvelőit, és nem utolsósorban a fiatal közönséget. A téma tárgyalása során szó esik a kiválasztott színházi előadásokat kísérő – beavató, értelmező – előadásokról, beszélgetésekről is, amelyek hozzájárulnak a klasszikus irodalmi művek jelentésrétegeinek sikeres színpadi közvetítéséhez.

SERESS ÁKOS

A kirekesztés változatai Pintér Béla Szutyok című drámájában

Az előadás a rasszizmus és kirekesztés középiskolai irodalomoktatásba történő bevezetésének lehetőségeivel foglalkozik. Elsősorban az amerikai Eugene O’Neill, illetve a magyar Pintér Béla dramatikusan szövegeire fókuszálva szeretném bemutatni, hogy egyes irodalmi szövegek miként segíthetnek a társadalmi problémák mélyebb megértésében. O’Neill szövege Bhabha mimikri-teóriája felől közelíthető meg (not quite not white – nem egészen nem fehér), itt a fekete szereplő „fehérré válásának” folyamatát mutatja be. Egyes párbeszéddek, részletek kiemelése ugyanakkor lehetőséget teremt a kulturális különbségek által posztulált problémák mélyebb megértésére. Pintér Béla darabja ugyanakkor a mai magyar környezethez igazodik, amelyben a kirekesztés nem feltétlenül a borszín által indukált folyamat. Problémaként jelenik meg a női karakter esetében a csúnyaság vagy pusztán az őszinteség stb. Pintér mindemellett transzgresszív, illetve tabusértő elemeket is beépít a művébe; nála a roma szereplő bizonyos jegyekben megfeleltethető a rasszista sztereotípiáknak. Mégis, a *Szutyok* a kirekesztésre épülő diskurzus szubverzív kritikáját adja, úgy, hogy e kritika a szövegeket beépíthetővé teszi a középiskolai oktatásba.

SZABÓ VERONIKA

Nyelv, humor, irodalom – integrált magyartanítás kortárs gyermekirodalmi alkotások segítségével

Két tantárgy, két különböző tananyag, de egy műveltségterület és egy tanár: ez a kettősség jellemzi a magyar nyelv és irodalom tantárgyat. Bár a magyartanításban hagyománya van a két tantárgy szétválasztásának (Margócsy 1997), a különállás „bizonyos fokig atavisztikusnak tekinthető” (Gordon Győri 2003).

Az alsó tagozatos oktatás él is az integráció lehetőségeivel, és erre tesznek kísérletet az Educatio Kht. Szövegértés–szövegalkotás programcsomagjainak szerzői is: munkatankönyveik nagy részében a szövegértési feladatokhoz szervesen kapcsolódnak a nyelvtani kérdések (Kálmán–Molnár 2009). A mai iskolai gyakorlatban azonban mégis viszonylag ritka a nyelvtan és az irodalom együtt tanítása.

Előadásomban amellet érvelek, hogy az anyanyelvi és az irodalmi nevelés összekapcsolására az oktatás minden szintjén lehetőség volna, például tematikus projektek beillesztésével. Erre pedig különösen alkalmasak a kortárs gyermekirodalmi alkotások. A posztmodern a nyelv performatív jellegét hangsúlyozza, nincs ez másként a mai gyermekirodalomban sem: nagy részük intenzíven reflektál a nyelviségre, és a nyelvi humor számtalan típusát felfedezhetjük bennük (pl. nyelvi játékok, többféle beszédmód egymás mellett szerepeltetése, az élőbeszéd beemelése a szövegbe, regisztráltváltások stb.) (Lovász 2011).

Mára már „klasszikusnak” számító kortárs meseregények segítségével mutatom be, hogyan lehetne a nyelvtant az irodalom és a humor felől közelítve, játékosan tanítani, akár az iskola falain kívül, osztálykirándulás keretében. Az illusztrációul szolgáló feladatsorok és tematikus tervek egy része a PTE BTK magyar szakán tanuló tanárjelöltek munkája, az előadásban a hallgatókkal végzett közös kísérlet tapasztalatait is összegzem.

SZIJÁRTÓ ADRIENN

Alkalmazott drámapedagógiával az előadói készségek fejlesztéséért

A tömegkommunikációs technológiai innovációk meghatározó szerepet játszanak kommunikációs normáink és stratégiáink alakulásában. Egyszerre találjuk szembe magunkat számos új lehetőséggel és számos új követelménnyel is. Ezen tényezők számbavétele rendkívül fontos az anyanyelvi ismeretek korszerűsítése, a hatékony oktatási és nevelési tananyagok és módszertanok kialakítása végett. Az anyanyelvi nevelés nem merülhet ki lexikális ismeretszerzésben, sematikus feladatmegoldásokban. Ehhez olyan képzési tervet kell összeállítani, amely a funkcionalitás elvét hangsúlyozza, és produktív anyanyelvi tudást nyújt, amely a mindennapi, társadalmi életükben is alkalmazható.

Előadásomban egy olyan innovatív, a drámapedagógia módszertárára épülő programcsomagot mutatok be, amely hatékony eszközt jelenthet az előadói készségek fejlesztésében. A drámapedagógia széles tevékenységformákat kínáló módszertárral rendelkezik (szabályjátékok, szituációs helyzetgyakorlatok, improvizációs szerepjátékok stb.), amelyek alkalmazása révén a diákok megtapasztalják, ők miként kommunikálnak testükkel, és felfedezhetik a számukra hatékony, sikeres kommunikáció stratégiáit. Az előadásomban bemutatom, milyen jelentős változás ment végbe a szónoklás/prezentálás művészetében. Kitérek az előadói készségek relevanciájára, szerepük vizsgálatára. Ezt követően a programcsomag bemutatása és egyedi műhelymunkák elemzése által szemléltetem a drámapedagógia módszer mint pedagógiai eszköz eredményes alkalmazási lehetőségeit ezen a területen. A programcsomag célcsoportját egyetemista diákok (legtöbben egyben különböző tudományos diákkörök aktív kutatói és előadói, magas belső motivációs szinttel rendelkeznek a kommunikációs készségek fejlesztését illetően) képezik. Hipotézisem szerint ez a fajta élmény- és tevékenységközpontú tanulásszervezési folyamat a pedagógiai praxis értékes eszköze lehet, amely hatékonyan támogatja a kommunikációs és kiemelten az előadói készségek fejlesztését. Olyan tanulói környezetet teremt, amely konkrét élethelyzetekre épít, ugyanakkor „mintha”-helyzeteivel megteremti a felszabadult kísérletezés lehetőségét.

TÚRI KATALIN

Szokatlan látásmód – Joszif Brodskij nyelv- és költészetfelfogása

Szokatlan látásmód – ez Joszif Brodskij (Joseph Brodsky) a Nobel-díj átvételekor (1987) elhangzott beszédének címe. Az orosz-amerikai költő és esszéíró beszédében nyelv- és költészetfelfogását fejt ki, melynek szokatlansága elsősorban a túlzónak tűnő állításokban rejlik. *„Az irodalom nem mellékterméke a nembeli fejlődésnek, hanem éppen ellenkezőleg. [...] [A] költészet, lévén hogy a szóbeliség legmagasabb formája, nem más, mint durván fogalmazva, a nembeli célunk”* – írja példának okáért. A szokatlan látásmód másodsorban annak az eredménye, hogy Brodskij a rá jellemző provokatív stílusban sokszor cáfolja, kifordítja a költészetre vonatkozó közkeletű nézeteket. Ilyen az az elhíresült állítása, miszerint *„nem a nyelv az ő [a költő] eszköze, hanem ő [a költő] eszköze a nyelvnek azért, hogy annak létezése folytatódjék”*. Harmadsorban Brodskij a költészet legfontosabb célját az emberi létezés egyediségének előmozdításában látja. A versolvasás segít egyénné válni, erősíti az egyediség érzését, annak tudatosítását, hogy a saját életünket kell élnünk. (Ez különösen akkor válik fontossá, ha a hatalom mást szeretne ránk erőltetni.) A szokatlanság negyedik okaként megemlíthetjük még a költő merész gondolattársításait, amelyek időnként a költésztől messzebbre, az Idő és a Tér kategóriáihoz vezetnek el, az Idő-Tér-Nyelv hármassághoz a brodskiji világlképben.

Ha Brodskij sajátos költői tehetségét, szellemi arculatát kívánjuk megrajzolni, ebben ez a szokatlan látásmód, a brodskiji nyelv- és költészetfelfogás megkerülhetetlennek látszik. Nyelv- és költészetfelfogásának legfontosabb tételei verseiben, drámai műveiben, esszéiben egyaránt megjelennek. Maga a nyelv és a költészet az egyik legfontosabb témája *„a költészet megszállottjának”*. Jelen előadás elsősorban a magyarra is lefordított esszékre szorítkozik, mert ezek is bőséges anyagot kínálnak Brodskij nyelv- és költészetfelfogásának értelmezéséhez. A magyarul is olvasható esszék mintegy fele ezzel a témával foglalkozik.

Brodskij a nyelvet és a költészetet sokkal magasabb státuszba emeli, mint azt általában gondoljuk vagy megéljük a mai modern korban. Ismétlődő állítása például az, hogy a költészet a legmagasabb emberi beszédmód, amelynek nyelvi szintje mindannyiunk számára a cél. Bízom abban, hogy gondolatai ösztönzőek, lelkesítőek, gondolatébresztőek lehetnek mindazok számára, akik munkájuk során az anyanyelv közvetítésével foglalkoznak.

VÖRÖS KLÁRA ILONA

Induktív tanulás – regényből

Ha összeszámlálnánk, hány helyszínen jártunk a regények révén, s hány viselkedésforma, hány szituáció részesei voltunk, azt gondolnánk: káosz a javából. Külső hatásból túl sok. Pedig nincs az a vándornép, amely őszintébb érdeklődéssel szeretné megfejteni környezetete jelenségeit, mint a fotelben ülő egy könyv szövegét. Aki olvas, az, bár kitaposott úton lépdél, ám úgy, mint soha senki más. Mert kiterjesztő következtetések, verbális analógiák, univerzális állítások lesznek az adaptált út legfontosabb összetevői, de ezek egy saját leszármazási vonalon érhetők el. A maga módján minden mű mester és minden olvasó magántanítvány. A közvetlen tapasztalaton túli tudás nem elhanyagolható részét szerezzük regényekből, s teszünk szert új ismeretekre a szépirodalom révén. Hétköznapi tudásunk sok eleme az irodalmi művek által kiváltott szellemi, érzelmi aktivitásunk eredménye. A regényolvasás tekinthető egy olyan hatásgyakorló folyamatnak is, melyben az iskolai megismerésnél erősebb az események reflektáltsága, élménnyé válása. Arra keresünk példákat, miként lehetnek a szépirodalmi művek transzfer eszközei az induktív gondolkodásnak. Azt vizsgáljuk, a regények problémakörnyezetét miként tudjuk belső reprezentációkhoz kapcsolni. Mindezt elsősorban a fejlesztő biblioterápia szemszögéből látatjuk, de mint az alkalmazásképes tudás kérdésköre, elemezhető a pedagógiai munka nézőpontjából is.

Z. KOVÁCS ZOLTÁN

**„Tikkadt szöcskenyájak” –
Kötelező klasszikusok**

A 18–19. századi klasszikus magyar irodalom meghatározó életműveinek és szövegeinek olvasatait nem hagyták érintetlenül az irodalomtörténet fogalmának ártértelemezései az ezredfordulón. Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán műveinek interpretációja az elmúlt évtizedek irodalomtudományos fejleményeinek köszönhetően tovább gazdagodott, több esetben is áthelyezve a hangsúlyokat e kanonizált szerzők életművében. A nemzeti irodalmi kánon értelmezésének változásai azonban nem érintették sok klasszikus alkotásnak az irodalomoktatásban elfoglalt helyét.

A klasszikus magyar irodalom értelmezéseinek pedagógiai applikációit alapvetően morális célok mozgatták és mozgatják. A magyar irodalom és kultúra kánonját feltételezve, annak centrumaként meghatározva ezeket a szövegeket, egyfajta terápiás hatékonyságot tulajdonítanak nekik. Az előadás tétje elsősorban nem az, hogy bebizonyítsa ennek az elképzelésnek az időszerűtlenségét (amely kétségtelennek tűnik, tekintsük akár a kánon fogalmának posztmodern felfogásait, akár az általános iskolás korosztályok olvasási szokásait és beállítódását). A fő kérdés az, hogy mennyiben törvényszerű az etikai szempontok érvényesítése az irodalomoktatásban, s hogy miként, milyen „terápiás” haszon reményében történik meg mindez.

Az előadás annak jár utána, hogy az irodalomtudomány, irodalomtörténet-írás újabb fejleményeinek tükrében a klasszikus magyar irodalom kötelező olvasmányainak hatástörténetében miként jelentek meg az etikai szempontok, s ezek az olvasatok milyen viszonyban állnak az általános iskolai tankönyvek által felkínált jelentésekkel.

A vizsgált szövegek több évtizede az oktatás által „előértelmezett” művek, túlterhelve történeti és/vagy aktualizáló irányú moralizáló interpretációkkal. Akár Kölcsey Ferenc *Hymnus*-át, Vörösmarty Mihály *Szózatát*, Arany János *Toldiját* vagy Jókai Mórtól *A kőszívű ember fiait* tekintjük, a szövegek „iskolai” hagyománytörténete (összefüggésben természetesen a magyar irodalomtörténet-írás történetével) egyre inkább rárakódott a művekre.

Az előadás módszertanát tekintve, ennek a vizsgálatnak az elvégzése érdekében a narratív etika és a biblioterápia szempontjait hívja segítségül. A narratív etika az etikai kritika mint irodalomtudományos irányzat mellett az orvosi terápiában is kulcsfogalommá vált. Ezt a kettősséget egyesíti újra (a fogalom tágan vett értelmében) irodalom és a terápia összekapcsolása a biblioterápiában.

NEVELÉS ÉS INFORMATIKA

AKNAI DÓRA ORSOLYA

Interaktív tábla használata a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek fejlesztésében

Hét éve foglalkozom súlyosan-halmozottan sérült gyermekekkel. 2011 szeptemberétől van módunk fejlesztésükben használni az interaktív tábla adta lehetőségeket. Ezek a lehetőségek erősen korlátozottak a gyermekek állapotából adódóan, de nem elérhetetlenek. *„A súlyos és halmozott fogyatékoság olyan, az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók – mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés – minimálisan két területén súlyos, vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki”* (2/2005. OM rendelet 3. számú melléklete). A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és az értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb. Mindezen eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus betegségek, fokozott görcskészség (epilepszia).

Tanítványaim számára az interaktív tábla olyan eszköz, amely egyesíti magában a hagyományos tábla, a monitor és egy érintőképernyő funkcióit. Használata közvetlen kapcsolaton alapszik; a gyermekek aktívan, boldogan tevékenykednek vele. Esetükben a kommunikáció szinte mindig valamiféle cselekvést jelent, melyet egyszerre többen is végezhetnek. A tábla támogatja, hogy közösen dolgozzanak, fejleszti szociális készségeiket is. Az eszköznek óriási motiváló ereje van, sokoldalú a szemléltetés (képek, videók), jól látható, jól hallható, komplexen fejleszti mozgáskoordinációjukat, az augmentatív kommunikációt, megismerési képességeiket, megfigyelési és kifejezőképességüket. Leginkább a beszédfejlesztésben és a szűkebb-tágabb környezet megismerésében tudom használni. Mivel saját táblánk nincs a csoportszobában, ezért egy közös táblát használunk, mely az informatikateremben van elhelyezve. Nehézség, mert egyes gyermekek nehezen kimozdíthatók a megszokott környezetükből, s ez esetenként agressziót vált ki belőlük. Az ilyen gyermekek fejlesztésében iskolánkban más nem használja a digitális táblát, pedig a gyermekek várják, szeretik, ha lehetőségük van az ilyen foglalkozásokra.

Mivel a különböző digitális tananyagot tartalmazó oldalakon sem található olyan anyag, mely egy az egyben átemelhető a súlyosan-halmazottan sérült gyermekek fejlesztésébe, az egyes témakörhöz magam készítem a segédanyagokat. Céлом az iskolánkban egy olyan tananyagbázis létrehozása, melyet mások is aktívan tudnak igénybe venni, s ezen keresztül ráébreszteni a kollégákat, hogy ezekkel a gyermekekkel is lehet aktívan, értelmesen használni a digitális táblát.

BARKÓCZY LÁSZLÓ

Az internet mint média használata a pedagógusi munkában

A digitális eszközök terjedésével, a számítógép- és internet-penetráció mértékének növekedésével, számos új dolgot kell tanítanunk és nekünk magunknak is tanulnunk. A pedagógusoknak a már megszokottnak mondható harcok mellett egy új fronton is küzdeniük kell: milyen hatások érhetik a gyermeket az internet médiumszerű használata során, mennyiben hasonlít ez a hagyományos médiumok hatásmechanizmusaira, illetve milyen újfajta kompetenciákkal kell rendelkezni a pedagógusnak és a gyermeknek, hogy képesek legyenek az új típusú információforrást a helyén kezelni, és a tanulási folyamatokba építő módon beilleszteni.

ESZTELECKI PÉTER

Milyen arányban teljesítik a jelentkezők az online kurzusokat?

Napjainkban egyre több lehetőség mutatkozik a saját beosztású tanulásra, mind a K-12-es korcsoport, mind a főiskolások és egyetemisták és – nem mellékesen – a felnőttoktatásban részt vevők számára. Ily módon a diákok nemcsak a tanulási idejüket tudják saját igényeik szerint beosztani, hanem a helyszínt is tetszőlegesen választhatják ki hozzá. Több általános és középiskolában is használják az e-learning valamilyen formáit, valamint több felsőfokú intézmény is rendelkezik online kurzusokkal, azonban a *lifelong learning*, vagyis az egész életen át tartó tanulás az igazi táptalaja az online képzéseknek. A felnőttképzések során főként nagy szükség van arra, hogy a munkaidővel összhangban lehessen elvégezni a képzéseket. Az online képzésekkel az utazási és adminisztratív költségek is nagyban csökkennek, valamint a laptopok és okostelefonok könnyű hordozhatóságának köszönhetően megvalósulhat a bárhol, bármikor tanulás, így például a munkahelyre történő utazás vagy egyéb holtidő során.

Annak ellenére, hogy a képzés ezen formája ilyen sok előnnyel jár távolságokat áthidalva és időt megtakarítva, a az elemzések szerint átlagosan a jelentkezők fele nem fejezi be a kurzust, sőt közülük sokan a regisztráció után be sem jelentkeznek a rendszerbe, vagy a virtuális tanulási környezetbe történő betekintés után nem foglalkoznak a feladatok teljesítésével. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy miért ilyen magas a kurzust elhagyók aránya, és milyen tényezők befolyásolják azt.

FEHÉR PÉTER

Digitális történetmesélés – módszertani kaleidoszkóp

A digitális történetmesélés (*digital storytelling*) az egyik legígéretesebb, komplex kompetenciafejlesztő módszer a tanítók kezében, a nemzetközi szakirodalomban is egyre növekvő számú jó gyakorlatról és a témához kapcsolódó kutatási eredményről számolnak be (Di Blas, & Paulini, 2013; Fehér 2008, 2010, 2014; Nuala Sweeney-Burt, 2014). A történetmesélés diákok részéről technikai előismeretet nem feltételez (az eszközök használatát játékosan, tevékenykedve tudják elsajátítani), aktív, alkotó részvételt azonban igen. A módszer lehetőséget kínál a hagyományos frontális osztálymunkától a konstruktív pedagógiai módszerek felé történő elmozdulásra is, ezért különösen fontos lenne a gyakorló pedagógusokat és a pedagógusképzés szereplőit is megismertetni vele.

Az IKT-eszközök (számítógép/táblagép/okostelefon/digitális fényképezőgép/interaktív tábla stb.) használatával számos különböző módon készülhetnek el a digitális történetek (rajzolással, gyurmafigurákkal, origamival, bábokkal, élő előadás képeivel stb.), egyéni vagy csoportmunkában, akár projektfeladatként is. A téma kiválasztása történhet egyes tantárgyak témaköreihez kapcsolódóan, vagy a diákok életéből vett élményanyag feldolgozásának céljából (osztálykirándulás/nyaralás/egyéni ötletek).

A tervezett előadásban ezekből a lehetőségekből villantunk fel néhányat, gyakorlati megközelítésben, tanulói munkák felhasználásával. A módszer segítségével egyszerre fejleszthetők a verbális, vizuális és manuális képességek; kezdődő akciókutatásunkban ezeket vizsgáljuk alsó tagozatos általános iskolai tanulók körében. Az előadást ezért különösen ajánljuk tanítóknak, tanító szakos hallgatóknak.

KARÁCSONY ILONA – NEMES ANNA – BRANTMÜLLER ÉVA

Netfogyasztási szokások veszélye középiskolás fokon

Napjainkban a fiatalság kommunikációra használt színtere a virtuális tér. A bántalmazás is megjelent az online világban. Kutatásunk során az érdekelt bennünket, milyen mértékű a cybertérben az áldozattá válás, és milyen tényezőkkel mutat összefüggést a probléma megjelenése. Kutatásunkat saját szerkesztésű kérdőívvel Vas megyében végeztük 146 középiskolás tanuló körében 2015. január-február között. Az adatok feldolgozása a leíró statisztikai módszerek mellett két változó összefüggését is érintették. Eredmények: az átlag életkor 16,71 év; 2/3-a falun él; a nemek szerinti megoszlás közel azonos. A fiatalok 76,7%-a 0–3 órányi időt tölt el naponta a cybertérben, míg ennél többet 23,3 %, melynek céljai közösségi tevékenységek (87%), szórakozás (84%), tanulás (70%), számítógépes játékok (51%), ismerkedés (18%). A fiatalok kapcsolataiban a számítógép mint egy új szereplő is megjelenik, mely a barátok számának személyes jelenlétére csökkenő hatással van (67,8%-ról 47,05%-ra csökkent) ($p > 0,05$). Ahogy a kapcsolati színterek változtak, a bántalmazás színterei is azzal egyenes arányban változtak: növekvő virtuális jelenlét – növekvő bántalmazás a net világában. A tanulókat az elmúlt négy hónapban az offline tér (31%) mellett az online térben (39%) is érte zaklatás. Az emelkedő tendencia mellett az adott egyénnél a kettő kumulálódása figyelhető meg (63,6%).

KŐRÖSI GÁBOR

A délvidéki szórványban élő diákok IKT-eszközhasználati szokásai

Még néhány éve Hype-diagramokat, kutatásokat olvasgatva tekinthettünk az akkor még utópiának tűnő, ám közelgő időkre, addig is az életünk számottevően megváltozik, részévé válik az állandó online jelenlét. Mára egyes felmérések azt mutatják, hogy legkevesebb napi 207 percet töltünk internetezéssel; a diákjaink 70%-a ébred és fekszik mobiltelefonjával. A technológia gyerekekre és azok oktatásra gyakorolt hatását társadalmi felelősségünk, kötelességünk nyomon követni.

A világ, Európa és Magyarország is évente milliókat költ az IKT-eszközhasználati szokások feltérképezésére. E körből azonban az EU-n kívüli országok sorra kimaradnak, hiszen gazdasági állapotuk foltozása mellett már nemigen marad lehetőség e terület kutatására. Ez az állítás Szerbiára is igaz. Gondolhatnánk, hogy a gazdasági problémák mellett az IKT-eszközök terjedése is akadályokba ütközik, így ha nem is szükségtelen, de nem sürgető e területről beszélnünk. Ezt hinni azonban hiba lenne, hiszen a legutóbbi vajdasági magyar közösségeket felkaroló kutatásomból kiderült, hogy a tanárok közel fele, a diákoknak pedig 70%-a rendelkezik okostelefonnal. Internet-hozzáférésben pedig tartjuk az európai átlagot, hiszen a tanulók mindössze 2%-a nyilatkozott úgy, hogy nem rendelkezik vele, míg vizsgált pedagógusainknál ez 100%-os „lefedettséget” mutatott. Így hát világos, hogy indokolatlan az ország és a kutatók e területre irányuló passzivitása. A téma nemcsak aktuális, hanem azonnali beavatkozásért kiált, hiszen az Európai Unió belül szinte hetente több kutatás lát napvilágot, mint nálunk egy év alatt. Tovább boncolgatva a történetet, nem hunyhatunk szemet annak a hiányáról, hogy vajon a két ország közé ékelődött kisebbségben élők hogyan viszonyulnak e témához.

Kutatásomban elsősorban e terület hiánypótlására törekedtem, melyben az *EU Kids Online III* és a *Net Children Go Mobile* felméréseket alapul véve próbáltam felmérni tanulóink és szüleik IKT-eszközökhöz való viszonyát, különös tekintettel azok oktatás jellegű felhasználásra gyakorolt hatását. Munkánkban átfogó képet kapunk a tanulók IKT-eszköz birtoklásának mértékéről és használati szokásairól.

LAKOSNÉ MAKÁR ERIKA**Az életed több, mint játék**

Az életed több, mint egy játék. Ez a *Biztonságos Internet 2011* évének szlogenje. A *Safer Internet* egy nemzetközi mozgalom, amelyhez Magyarország 2004-től csatlakozott. Ehhez a mozgalomhoz én a Magyar Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tréneréként kapcsolódtam 2007-ben. Tájékoztató előadásokat tartunk az alsó tagozatos korosztálytól a felnőttekig, különböző tanórák, pl. osztályfőnöki, felnőtteknek szülői értekezlet vagy kollégáknak nevelési értekezlet keretében.

A biztonságos internet legfontosabb pilléreire hívjuk fel a figyelmet, mindazokra a veszélyforrásokra, amelyek ma veszélyt jelentenek a gyerekeknek és a felnőtteknek egyaránt.

Gondoltuk volna, hogy naponta 1,5 millió ember esik csalás vagy zaklatás áldozatául az interneten? Ez éves szinten meghaladja a félmilliárd ember érintettségét. A veszély nem csupán tapasztalatlan gyermekeket érint. Bárki, bármikor áldozatául eshet zaklatásnak, kiber-bűnözésnek.

Előadásomban bemutatom a *Safer Internet* oktatási programját: hogyan illeszkedik az új kerettantervhez, hogyan illeszthető be az informatika helyi tantervbe, hogyan és milyen módon nevelhetjük gyermekeinket a biztonságos internet-használatára.

SURAPKA BORBÁLA – KOMLÓSI VERONIKA JÚLIA

Az Android alapú szoftverek alkalmazásának lehetőségei a fejlesztő órákon

Az oktatás területén átfogó változás van folyamatban. A változásokat generáló kihívások fő forrásai: a kognitív pszichológia és általában a neurobiológia új megállapításai a „Z” generáció tekintetében, az információs és kommunikációs technológia új és folyamatosan megújuló eszközrendszere, illetve a társadalom működésének új jellemzői (információs társadalom, „runaway world”). A pedagógia feladata az új generációhoz való alkalmazkodás, a megváltozott világra történő felkészítés az emberi tanulás egyediségének és összetettségének figyelembevételével, felhasználva az infokommunikációs technika lehetőségrendszerét. Az új gyakorlat központi eleme a tanítás egyéniesítése, a személyre szabott képességfejlesztés és attitűdformálás. A kor infokommunikációs környezete lényegesen megváltoztatta a gyermekek ismeretszerzési, -feldolgozási folyamatait. Pozitív hatásait, tényezőit fel kell tudnunk használni fejlesztési céljaink eléréséhez, negatív aspektusait tudnunk kell kompenzálni az egyéni és kiscsoportos fejlesztések, a tanórák és a tanórákon kívüli foglalkozások során. A tanulási nehézséget és tanulási zavart mutató gyermekek számának megnövekedésével, a fejlesztőpedagógusokra és gyógypedagógusokra is egyre több feladat hárul. Az egyéni és kiscsoportos foglalkozások alacsony óraszámja miatt olyan fejlesztési lehetőségeket kell kiaknázniuk, amelyek leginkább az adott gyermek igényeihez alkalmazkodnak. A környezeti, dologi feltételrendszer sajnos nem mindenhol adott, így kreatív, új eszközök bevonása vált szükségessé az eredményes és hatékony tanulássegítéshez. Az információs és kommunikációs technológiák közül egy –még kevésbé ismert –, az Android alapú szoftverek pedagógiai környezetbe történő beemelésének lehetőségét tárni fel, amely sok pedagógus számára segítségül szolgálhat a gyermekek eléréséhez, a játékos tanulás biztosításával.

NEVELÉS ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNY

BENCE KRISZTINA

Krishna Valley – a peaceful spot, which teaches for life

Religion is one of the most ancient phenomena in the life of human beings. Religions help to understand and interpret the world around us – however, in many cases different religions do it in different way. In a larger, complex research project I have examined a quite newborn religion, the International and the Hungarian Society for Krishna Consciousness. My study contained analysis from several aspects including the history, structure, the essential teachings and even the marketing activities of this religious community. As a part of this research I have also carried out a case study on the Krishna Valley in Somogyvámos, Somogy County, the largest religious center of Krishna-believers in Hungary. During the analysis it has become clear that besides being a religious center, the Krishna Valley serves multiple purposes in the life of the Hungarian Society for Krishna Consciousness: as the only village owned by Krishna-believers in Hungary, it is also a touristic attraction and a powerful tool for marketing and education. During my study I analyzed how the Krishna Valley as a touristic attraction serves as a tool to promote this new and not yet very popular religion in our country. Visitors of the Krishna Valley participate in a short guided tour and receive not only a detailed introduction to the life and history of the Valley and its inhabitants but they also get an insight into the essence and core values of Krishna Consciousness as a religion. Therefore the Krishna Valley, in addition to being a more and more popular touristic attraction nearby Lake Balaton, serves to promote the religion and educate the public. The Krishna Valley is not only about a religion – it is also about a lifestyle. People who visit the Valley get introduced into a pure, peaceful, health-conscious way of living, the concept of sustainability and how humans may live in cooperation with nature instead of abusing it. Krishna-believers pay attention to each and every segment of life – and they wish to transmit their knowledge and value system to those who are open to it. They provide education without classrooms. Education for something which is far beyond the boundaries of school subjects but is – and would be – useful for every single human being on this planet.

DÁVID JÁNOS

A geoláda-vadászat felhasználási lehetőségei a természetismeret oktatásában

Napjaink tanítóinak a következő tényekkel kell szembenézniük a természetismeret oktatásában: 1. A gyerekek többsége egyre jobban eltávolodik a természettől, nagyon kevés ismeretei vannak róla, gyakran nem is mutat hajlandóságot a természetes környezetbe menni. 2. A gyerekre a különféle információforrásokból rengeteg kép- és hanginformáció zúdul, érdeklődésüket felkelteni nehéz. A tananyag élményszerű feldolgozása segíthet a kíváncsiság felkeltésében és az ismeretek megszerzésében. A fenti két cél megvalósítására egyaránt alkalmas tartom a geoláda-vadászatot (*geocaching*).

A tevékenység kialakulását és elterjedését a következő tényezők segítették:

- Alapvetően az emberiség ősi, kincskereső vágyára lapoz, amely a ma emberének is képes felkelteni a kíváncsiságát.
- Polgári használatra is engedélyezték a műholdas helymeghatározó rendszerek nagyobb pontosságú használatát (nálunk leginkább a GPS és a Glonass érhető el).
- A műholdas helymeghatározó rendszerek olyan mértékben fejlődtek, hogy ma már nem szükséges külön készüléket beszerezni erre a célra, a fejlettebb okostelefonok is alkalmasak a geoláda-vadászatra. Ilyen készüléke pedig szinte valamennyi hallgatóknak és iskolás gyerekeknek is van.
- Az internet használata ma már általánossá vált, a gyerekek és a hallgatók is rengeteg információt gyűjtenek a segítségével.

A tevékenység a következőkön alapul: a rejtő elhelyez a természetben egy kis ládikát (geoláda), amelynek pontos koordinátáit és környezetének leírását közlésezi az interneten. A kísérő információk között nagyon sok hasznos ismeretanyagot is meg lehet jelentetni, pl. természeti adatok (kőzetek, felszíninformák, növényfajok), a terület tájtörténete, épületekre, településre vonatkozó ismeretek, térképvázlatok stb. A kereső a megadott adatok segítségével felkutatja a geoládát, majd dokumentálja ennek tényét. Számunkra itt válik fontossá a ladávadászat, mert a keresés során sok-sok olyan információhoz juttatjuk a kutakodó embert, amelyekkel játékos módon, de maradandóan figyelhetik és jegyezhetik meg a terület természeti viszonyaira vonatkozó ismereteket, pl. növény- vagy állatfajokat, felszíninformákat, élőhelyeket stb.

DÉNES DÓRA

A pályaválasztás lehetséges gender-aspektusai egy kérdőíves kutatás tükrében

Az elsődleges szocializációs szintéren kívül a diákok pályaorientációját jelentősen befolyásolják a közoktatás intézményei, a pedagógusok és a kortárscsoportok. A pályaválasztás időszakához közeledve a szuverenítésra való törekvés is egyre intenzívebben jelenik meg a tanulók életében. Valójában viszont messze nem pályaválasztás zajlik, hanem elsősorban iskola- és intézménytípus-választás, mely – ideális esetben – családi konszenzus alapján születik meg.

Szükséges felkészíteni diákjainkat a felnőttkorban várható szakmai, munkahely-választási kihívásokra; ebből következik, hogy a pedagógiának releváns szakmai válaszokat kell adnia a felmerülő tanulói és szülői kérdésekre, mivel neveltjeink döntései jelentős hatást gyakorolnak későbbi életükre. A kutatás segítségével pontosabb képet kaphatunk a fiatalok nézőpontjáról, ez lehetővé teszi, hogy munkánk során megelőzzük, illetve leépítsük a már kiépült sztereotip felfogást – bővítve ezzel a pályaválasztás lehetőségeit.

A gender-kutatások által létrejött új eszmék, elméletek integrálása a praxis-pedagógiába még nem történt meg, és ez a hiátus kimutatható a pályaválasztás pedagógiájában is.

Ahhoz, hogy a felmerülő kérdésekre szakszerű, adekvát válaszokat adhasunk, kutatni szükséges, hogy a felvételiző diákok továbbtanulással kapcsolatos döntéseinek háttérében milyen motívumok, vélekedések, hiedelmek bújhatnak meg. Figyelmet érdemel, hogy az érintett diákok milyen prekoncepcióval vagy akár előítéllettel viseltetnek egy-egy szakma iránt, mivel ezen attitűdök alapvetően meghatározzák a pályaválasztásuk irányát. A továbbtanulás előtt állókat döntésükben befolyásolják-e, hogy a jövőbeli szakmájuknak milyen a társadalmi megítélése a nemek szempontjából? Befolyásoló erővel bír-e az adott szakma kiválasztásánál, hogy ahhoz hogyan viszonyulnak a diáktársaik: fiúk és lányok; a felnőttek: férfiak és nők? Vizsgálandó, hogy a pályaválasztás időszakában az adott mikroközösségben milyen formában van jelen a normakövetés.

Kutatásunk során egy nagyvárosi általános iskola felső tagozatos osztályában, illetve a Pető András Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában végeztünk kérdőíves felmérést. Azt vizsgáltuk, hogy a felső tagozatosok milyen gender-sztereotípiák mentén fogalmazzák a különböző szakmákhoz való viszonyulásai-

kat. Szeretnének megfelelni a társadalom és a szűkebb közeg által megfogalmazott elvárásoknak, vagy felülemelkednek ezeken és mernek olyan szakmát választani, amely esetleg társadalmi kirekesztést von maga után?

DEUTSCH KRISZTINA

A pedagógusok mentálhigiénés szemléletmódjának, egészségnevelési aktivitásának és az iskolai klímának az összefüggései

A pedagógusok mentálhigiénés állapota és konfliktuskezelési kultúrája, modellhatásuk és kongruens viselkedésük okán, az iskolai egészségfejlesztésben betöltött szerepüknek a legfontosabb záloga (Buda 2003). Paksi és Schmidt pedagógusok mentálhigiénés állapotát feltáró kutatása rámutat, hogy a pedagógusok önértékelése az átlag népességnél kedvezőbb, de ott a legkedvezőbbek az önértékelési átlagértékek, ahol a tantestületben a hangulat inkább ösztönző, mint visszahúzó. (Paksi–Schmidt 2006). Paksi és munkatársai azt is igazolták, hogy a pedagógusok egészségfejlesztésre való hajlandósága nem vagy gyengén korrelál az én-erővel és a továbbképzési hajlandósággal, azonban az intézményi légkörrel erős együttjárást mutat (Paksi és mtsai, 2004). Ezek az eredmények felfejtik azt a szoros kapcsolatot, amely az iskolaszervezet légköre és pedagógusok mentális állapota között mutatkozik.

A kutatás célja, hogy kvalitatív módszerekkel keressük az összefüggéseket a pedagógusok mentálhigiénés szemléletmódja, egészségnevelési aktivitása és az iskolai klíma megítélése között. Kutatásomban (2010–2012) négy pécsi általános iskola szerepelt, melyeket rétegzett kényelmi mintavétellel választottam az iskolák egészségnevelési gyakorlata és a tanulók szociokulturális helyzetének különbségei alapján. Az adatgyűjtés módszereként félig strukturált interjút készítettem az iskolák igazgatóival és egészségfejlesztésben aktív pedagógusaival (összesen 12 fő), valamint az egészségnevelési programjaikat elemeztem. Az interjűk, valamint a programok tartalomelemzése előre meghatározott kategóriák mentén történt.

Eredmények: csak azokban az iskolában mutatkozik koherencia a mentálhigiénés felfogásban, ahol a tantestületben konszenzus által tudatosan a pedagógus mintaadó szerepe a lelki egészség vonatkozásában. A vizsgált iskolákban az iskolai klíma a pedagógusok iskolai közérzetét és biztonságérzetét erősítő tényezőnek bizonyult. Vizsgálatom megerősíti azokat a kvantitatív eredményeket, miszerint a szervezeti jellemzők közül az oldott és ösztönző tantestületi légkör, a szabályok mentén kiszámítható szervezeti működés, a segítő munkakapcsolatok, a beosztot-

takat is bevonó, személyes célokat is respektáló iskolavezetés, valamint a pedagógusok önmegvalósítását is támogató iskola mutat pozitív összefüggést az egészségnevelési aktivitással.

DOMOKOS ÁRON

„Relaxálunk? Meditálunk? A templomok meg üresek?!“ – A relaxáció bevezetésének problematikája az oktatásban

2013 áprilisában a nyomtatott és online mainstream médiában efféle címekkel találkozhatott az olvasó: „Kötelező lesz a meditáció az iskolában”, „Tananyag lesz a relaxáció”, „Kötelező lesz a meditáció az iskolákban: nem elég az eget nézni”, „Meditáció az iskolákban? Mire nevelik a gyermekeinket?” vagy: „Népvezetési omm az iskolában”. A cikkek, az olvasói visszajelzések, a társadalmi diskurzus leginkább értetlenségről és erős gyanakvásról árulkodtak. Hamarosan újabb cikkek láttak napvilágot, immár ellenkező előjellel: „Nem lesz kötelező tantárgy a meditáció”, esetleg: „Hoffman szerint nem lesz, de mégis lesz relaxáció az iskolákban”. A lelki egészségmegőrzés és személyiségfejlesztés iskolai jelenlétéről szóló tanulmányok visszatérő témája a relaxáció: ennek egy 12. osztályig felépített, elsősorban a testnevelésórákba applikált programját készítette el Bagdy Emőke munkatársaival, ám a heti 30 perces lazítás végül mégsem került be a Nemzeti Alaptantervbe. „Komoly vallási körök is attól félnek – magyarázta Bagdy egy interjúban –, hogy valami veszélyes befolyás történhet egy relaxáció során, ami olyasféle, mint egy mentális fertőzés. Mindez súlyos félreértés, mert nem ismerik és félremagyarázzák a módszerek hatásmechanizmusait.” Előadásomban ennek a félreértésnek, vitának, a különböző relaxáció-felfogások mögött húzódó vallás- és tudományképeknek, illetve testértelmezéseknek eredek a nyomába.

HUSZÁR ZSUZSANNA

A felnőtttség változó ideája és realitása

A felnőtttség számos diszciplína értelmezéseinek és vizsgálódásainak tárgya; történeti, antropológiai, néprajzi, jogi vonatkozásai egyaránt lényegesek pedagógiai szempontból. A lélektannak több ága is foglalkozik az életkori periodizációval, a felnőtté válás kríziseivel, az adódó szerepkonfliktusokkal stb. A különböző tudományok a pedagógus professzió elméletei és gyakorlatai számára különféle értelmezési kereteket és érvrendszereket kínálnak, jelen konferencia ezek reflexiójához is alkalmat teremt.

Az előadás nyelvi szempontból, konkrét szövegek „jelentéseire” koncentrálva közelíti meg a felnőtttség témáját 10 és 14 éves diákok 1989. évi, országos, településtípus szerint reprezentatív fogalmazási mintáinak (N: 274 és N: 275) másodelemzésével. A kutatói kérdés, hogy milyen tartalmakhoz kapcsolódik a diákok felnőttsegképzete. Kimutatható-e szignifikáns eltérés a lányok és a fiúk felnőttseg-felfogása, saját deklarált felnőttképe között? Milyen családkép, illetve családmódelll tükröződik a fogalmazásokban? A felnőttkori tanulás igénye mint személyes ambíció megjelenik-e, milyen mértékben, és milyen tartalommal áll kapcsolatban? A tartalomelemzés eredményei alapján milyen aktuálisan is érvényes pedagógiai és nevelési konzekvenciák fogalmazhatók meg? A fogalmazások elkészítése óta fiatal felnőtté vált korosztályról milyen, a korabeli felnőttseg-elképzelésekkel összefüggésbe hozható információkkal rendelkezünk a legfrissebb népszámlálási adatok alapján? Felvethető-e ezek kapcsán, hogy mennyiben „váltak valóra” a korosztály diákkori elképzelései?

A kutatás módszerei: tartalomelemzés, ahol a vizsgálati egységet az egyes fogalmazások jelentik. A kategória-rendszer meghatározása, fogalmazásonkénti előfordulásának kétértékű, manuális kódolása, az egyes kategóriák előfordulási arányainak páronkénti összevetése kontingencia-táblázatok előállításával és elemzésével, majd az eredmények kvalitatív elemzése, végül a korosztályra vonatkozó statisztikai adatok gyűjtése és értelmezése a kutatási téma szempontjaira tekintettel.

A kutatás eredményei szerint a felnőttségben a munka és az erkölcs a leginkább meghatározó; a felnőtté válás a fogalmazások tanúsága szerint a tanulószerepből való átváltást jelenti a munka világába, magas morális elvárásokkal, a családalapítás, még inkább a saját gyermek igényével, kétgyermekes családmódel preferálásával. A felnőttkori tanulás igényének megfogalmazása a magasabb évfő-

lyamon számottevőbb, és mindkét évfolyamon a lányoknál valamivel magasabb arányú. A felnőttkori tanulás a vizsgált kategóriák közül hárommal áll az elvégzett Chi2 próbák alapján nem véletlenszerű kapcsolatban: a távlatos gondolkodásra utaló időbeli kategóriák szövegbeli megjelenésével, konkrét célkitűzések megfogalmazásával és a külföldi orientációval.

KOLLARICS TÍMEA

Tanösvények hatékonyságának vizsgálata – A Tiszavirág ártéri sétaút és tanösvény felmérésének tapasztalatai

A tanösvények jelentős szerepet töltenek be a környezeti szemléletformálásban, valamint fontos ökoturisztikai létesítmények is. A tanösvények eredményességének, tényleges hasznosulásának meghatározása nehéz; objektív mérési rendszer szükségessé hozza a többi tudományterülethez hasonlóan. Az ökoturisztikai bemutatóhelyek esetében az eredményességet általában az interpretáció hatékonyságával fejezik ki, amelyre elsősorban a visszaemlékezés és a felismerés vizsgálatával következtetnek. A hazai tanösvények hatékonyságvizsgálatánál megkíséreltük az ismeretszerzés vizsgálatát kérdőíves módszerrel. A környezeti nevelési létesítmények esetében az ismeretszint változásának mérésére a hazai szakirodalomban nem találtunk kutatási előzményt, a nemzetközi szakirodalomból is csak hasonló felméréseket ismerünk, amelyek az interpretáció eredményességét mérték. A tanösvényekkel kapcsolatos felmérésünk célja elsősorban az ismeretszerzés vizsgálata volt: arra szerettünk volna választ kapni, hogy a tanösvényeket bejáró látogatók ismeretei bővülnek-e a tanösvények bejárása során, kimutatható-e egyértelműen az ismeretátadásban betöltött szerep. Az ismeretek változásának mérésére öt tesztjellegű kérdést alkalmaztunk, a vizsgálat eredményeinek értékelése matematikai statisztikai módszerekkel történt. Cél volt továbbá a tanösvények látogatási szokásainak és a látogatói elégedettségnek a felmérése, amelyekből a későbbiekben következtetéseket lehet levonni, valamint módszertani javaslatokat lehet megfogalmazni a tervezési folyamathoz. A hatékonyságvizsgálathoz a felmérések helyszínéről három, egymástól több vonatkozásban is eltérő tanösvényt választottunk az ország különböző területeiről: a Tiszavirág ártéri sétaút és tanösvényt, a Gyadai tanösvényt és Lóczy-gejzír sétautat. Az előadás a Tiszavirág ártéri sétaút és tanösvény felmérésének eredményeit és tapasztalatait mutatja be.

TAKÁCS ISTVÁN – GELENCSÉRNÉ BAKÓ MÁRTA**A sikeres öregedés lehetősége
a 21. században**

Az öregedés folyamata nemcsak biológiai, hanem tárgyi környezetünkre is hatással van. A 20. század felgyorsult társadalmi fejlődése – az egészségügyi, táplálkozási és higiénés szokások megváltozásával – hozzájárult az átlagos élettartam növekedéséhez. Ez a változás a demográfiai mutatókban is jól nyomon követhető.

Az öregséget kutató, öregséggel foglalkozó diszciplínák az öregségtudományban egyesülnek, ennek megfelelően multidiszciplináris területté válik, mely során vizsgálódásának iránya és tárgya túlmutat az egyes tudományos területeken.

Az 1990-es évek elején két fogalom vált ismertté: a gerontológia és a geriátria. A gerontológia az öregedés és öregkor élet- és kórtanával foglalkozó tudomány. Az embert életfolyamatainak időben előrehaladó változásait, az öregedés és öregkor jellemző törvényszerűségeit vizsgálja élettani, lélektani, társadalmi és ökológiai rendszerében. A geriátria vagy idősgyógyászat megelőző, gyógyító és rehabilitációs tevékenység.

A 21. századra az öregedéskutatással kapcsolatos szerep- és paradigmaváltás mindenki számára elkerülhetetlenné vált. Ezt szorgalmazza és erősíti a WHO (2002) programjában az „*active ageing*” – az időskori életminőség javítása társadalmi és egyéni szinten. A gazdasági aktivitás megőrzése mellett hangsúlyozza a társadalmi és a kulturális szerepvállalást. Erre kíván választ adni a (gyógy)pedagógusképzés, megkeresve azokat a kapcsolódási pontokat, melyek mentén pedagógiai, egészségügyi, gyógypedagógusi végzettséggel rendelkező diplomás szakemberek – a végzettségüknek megfelelő szakirány felé orientálódva – bekapcsolódhatnak az időskori családi és szociális életvitel mentorálásába.

TŐZSÉR JÁNOS

Miért és hogyan érdemes filozófiát tanítani a középiskolákban?

Előadásom két részből áll. Az első (és rövidebb) részben a filozófiaoktatás fontossága mellett érvelek. Azt igyekszem megmutatni: a filozófiával való foglalkozás a kritikai gondolkodás legjobb tanítómestere.

A második (és hosszabb) részben a filozófiaoktatás hazai gyakorlatát vizsgálom. A legtöbb középiskolában a tanár a filozófia történetével próbálja megismertetni a hallgatókat: kezdi Thalésszel és eljut valameddig – jó esetben a 20. század valamelyik híres filozófusáig.

Pedagógiaiilag ez rossz stratégia. A jó stratégia az, hogy a filozófiaórákon a diákok olyan problémákkal találkoznak, melyek korosztályuk nagy részét komolyan és mélyen foglalkoztatja. Például: létezik-e halhatatlan lélek? Létezik-e Isten? Van-e szabad akarat? Hihetünk-e igazoltan abban, hogy létezik külvilág, és nem a Mátrix foglyai vagyunk? És még sorolhatnám.

Ha egy efféle problémacentrikus filozófiaoktatás jól működik, akkor a hallgatók megtudhatják, hogy a fentebbi kérdésekre milyen válaszok adhatók, és hogy e lehetséges válaszok mellett és ellen milyen érvek, megfontolások hozhatók fel. Ezek ismerete elengedhetetlen ahhoz, hogy megalapozottan és konzisztensen foglalkjunk állást e mindannyiunkat mélyen érintő kérdések kapcsán.

NEVELÉS ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNY

BERTALAN PÉTER

Globális történeti hálózatok és modellek történelemdidaktikai vonatkozásai

A modern történettudomány hálózatelemzésében a szakterminológiai, módszertani megközelítések még nem eléggé elterjedtek, így a konkrét, hálózati szemléletet közvetítő előadásoknak fontos szerepük lehet a komplex társadalomtudományi módszertani kultúra fejlesztésében. Az alábbiak alapján elsősorban történeti síkon mutatom be a hálózati fogalom kialakulását, a történeti hálózati modellek fejlődését, jelentőségét.

Az előadás új megközelítésben tárgyalja a modern történettudomány oktatása előtt álló feladatokat. Bemutatja azokat a dilemmákat, valamint alternatívákat, amelyek a modern történettudomány oktatása előtt állnak didaktikai és metodikai aspektusból. Megmutatja, melyek azok a kompetenciák, amelyeket a modern tudományos paradigmarendszer által fejlesztenie kell a az innovatív 21. századi oktatási alrendszernek. A történelem időben és térben, időbeli és térbeli hálózati kapcsolataiban modellezhető folyamat, ezért az előadás bemutatja a globalitás és lokalitás, a hálózati tér és idő komplex kapcsolatrendszerének átalakulását. A szerző kiemelt fontosságú feladatnak tarja a hálózati szemlélet tudatosítását a hallgatókban, a történelemben jelentős szerepet játszó gazdasági, társadalmi, valamint politikai hálózatok működési mechanizmusainak, struktúráinak elemzését.

Tudatosítani igyekszik, hogy a hálózatelmélet mint modern multi- és interdiszciplináris kutatási módszer fontos szerepet játszhat a hazai történettudományi kutatásokban, bemutatja a 20. században, valamint a 21. század elején lezajlott hálózati küzdelmek főbb eredőit és csomópontjait. Vizsgálja az egyik legkevésbé modellezhető történeti hálózati forma, a titkosszolgálatok történetformáló szerepét. Javaslatot tesz a pedagógusok számára olyan kutatási témák kifejlesztésére, amelyekkel elősegíthetik a tanulók szintetizáló és absztrakciós képességének fejlesztését.

BOHONYA RÉKA

A kisdednevelés elmélete és gyakorlata Kenyeres Elemér olvasatában a Néptanítók Lapja hasábjain

Kenyeres Elemér (1891–1933) a 20. század első felében – rövid szakmai pályafutása során – a pedagógiai tudományos élet aktív résztvevője, a gyermektanulmány kiváló magyarországi művelője volt; pedagógiai elgondolásainak középpontjában a gyermekszereteten alapuló megismerés, védelmezés és nevelő szándék állt. Szakmai munkássága során megismerkedett a pedagógiai reformmozgalmakkal, az új nevelés elkötelezett híve lett, elméleti és gyakorlati síkon foglalkozott a kisdednevelés ügyével. Fröbel nevelési elképzeléseinek jelentőségét abban látta, hogy a német pedagógus a gyermekek foglalkoztatása során azok cselekvési ösztönére helyezte a hangsúlyt, és pedagógiájának egészét erre építette fel. Ezt az elvet szem előtt tartva ismerkedett meg Kenyeres Elemér azokkal a külföldi reformmozgalmakkal, amelyek nem csak az iskoláskorú gyermekekre koncentráltak, hanem az ezt megelőző gyermeki létre és fejlődési szakaszokra is.

A neveléstörténeti kutatás célja Kenyeres Elemér megfigyeléseinek, nevelési-oktatási elgondolásainak bemutatása a *Néptanítók Lapja* című pedagógiai szaklap hasábjain megjelent írásai alapján az 1920-as évekből. A göröcső alá vett szócikkek és tanulmányok a kisgyermek fejlődésének megfigyelésével, a kisdednevelés elméletének fejlődésével, a kisdednővő intézetek helyzetével, valamint az óvónők képzésével és továbbképzésével foglalkoznak. A kutatás során értelmező elemzésre törekszünk, és elsősorban arra keressük a választ, hogy Kenyeres Elemér miben látta a kisdednevelés reformját, az óvónők képzés megújítását, továbbfejlesztését a reformpedagógiai elvek mentén. Az előadás során szót ejtünk még általánosságban a reform indíttatású mozgalmak jellemzőiről és hatásairól is. A kutatás elvárt eredményei feltételezhetően Kenyeres Elemér munkásságának egy nagyobb szeletét tárják a neveléstudomány képviselői és a téma iránt érdeklődők elé.

HÜBER GABRIELLA

A Tudományos Gyűjtemény mint a nevelési nézetek közvetítő csatornája

A kultúra közvetítésének egyik legcélravezetőbb módszere a sajtó használata. Magyarországon az első nyomtatott újságlevél a 16. századból származik, mégis inkább a következő században jelent meg több újság és röpirat, azonban a periodikus sajtó még váratott magára. A 18. századi magyar nyelvű sajtóban már rendszeresen jelentek meg pedagógiai témával foglalkozó művek. Az újságokkal ellentétben a folyóiratok már nagyobb terjedelemben közöltek cikkeket. A 19. század elején több tudományos folyóiratban jelentek meg nevelési témájú értekezések, azonban az 1870-es évek előtti magyar elméleti pedagógiai irodalmat több kutató is bírálta. Úgy vélték, hogy Magyarország nem rendelkezett a neveléstudomány területén eredeti magyar művekkel; az utánzás és a kompiláció vádjával illeték a megjelent hazai írásokat. Tény, hogy a korszak pedagógiai gondolkodóira hatással voltak a külföldi eszmék – ahogyan ez bármely más korszakban is előfordult –, azonban ez nem csökkenti az értekezések értékeit. Jelen előadás egy tudományos folyóirat, a *Tudományos Gyűjtemény* (1817–1841) nevelési témájú értekezéseit és pedagógiai üzenetét helyezi a középpontba. Kutatói kérdéseimhez sorolom tehát, hogy az említett magyar folyóiratban található nevelési témájú művek milyen főbb vonulatokat közvetítettek. Milyen mértékben, és mely külföldi eszmékre építettek? Integrálták-e a külföldi eszméket hazai viszonylatokba, vagy csupán utánzásról beszélhetünk?

A kutatás alapját az általam meghatározott szempontok szerint kiválasztott másodlagos (neveléstörténeti kézikönyvek, lexikonok, bibliográfiák, repertóriumok, szakkönyvek) források mellett többségében elsődleges (hazai és nemzetközi pedagógiai és egyéb szakajtó) források jelentik, melyek összefüggéseinek feltárására történeti forráselemzés és forráskritika módszerét alkalmazom. A sajtótermékekben megjelent írások elemzése, értelmezése során különösen nagy jelentősége van a forráskritikának (pl. az adott írás mennyire a közvélemény vagy éppen csak annak írójának gondolatait közvetíti). Kutatásom eredményével kapcsolatos előfeltevéseim, hogy 1870-es évek előtti magyar pedagógiai irodalomban találhatóak olyan művek, melyek nem csupán utánózták a külföldi eszméket, hanem igyekeztek a hazai nevelés hiányosságaira is rámutatni. Építettek ugyan a külföldi tudósok munkáira, azonban nem utánzásról beszélhetünk, hiszen azokat hazai

viszonylatokba integrálták. Úgy vélem, a kutatás eredményei hozzájárulnak a vizsgált korszak nevelés-, sajtó-, művelődés- és társadalomtörténetének jobb megismeréséhez, ezen kívül a történelem és az irodalomtörténet tanítása folyamán egyaránt hasznosíthatóak.

KISMÓNI GLÓRIA

Egyházi Intézmények felnőttoktatási tevékenységének trendjei

A rendszerváltás után a kelet-európai régióban jelentős mértékben megváltozott az oktatási rendszer és az abban részt vevő szereplők összetétele. Az állami fenntartású intézmények mellett megjelentek az egyházi, alapítványi és a forprofit szervezetek által működtetett szereplők, felértékelődött a felnőttképzés szerepe.

Hazánkban a kilencvenes évek elején egyházakról és iskolákról úgy nyilatkoztak a szakértők, mint szokatlanul kínos témáról. 2005-ben a kérdéskör a nemzetközi oktatáspolitikai érdeklődés középpontjába került. Az Európa Tanács új munkacsoportjának megalakulása irányította rá a figyelmet a témára egy projekttel, melynek címe: *„Új kihívás az interkulturális nevelésben: vallásos sokszínűség és párbeszéd”*. Az egyházak oktatási rendszerben történő szerepvállalása a XX. század végén már nemcsak a rendszerváltó országok belügye, hanem a globalizáció része; annak a világot átrendező migrációnak a velejárója, amellyel Európa betagozódik a világgazdaságba és a „világtársadalomba”.

Előadásomban az egyházi felnőttképzés teóriáját járom körbe, valamint a Katolikus Egyház és az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO, angolul: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) által a nevelés ügyének fejlesztéséért megfogalmazott hivatalos nyilatkozatokban, dokumentumokban található a közös gondolatokat emelem ki Magyarországra vetítve.

MOLNÁR BÉLA

A Pedagógiai Tudományos Intézet tanítóképzős tantervjavaslatára (1956)

Az ötvenes évek két szocialista tanítóképzős tantervét a neveléstörténeti szakma még nem vonta érdeklődésének homlokterébe. Gombos Norbert és az előadás szerzője több publikációjában foglalkozott a korszak tanterveinek elemzésével. A kutatás célkitűzése, hogy a középfokú képzést szabályozó előíró-adagoló tantervek mellett elemezze a Pedagógiai Tudományos Intézet (PTI) tantervjavaslatát. A kutatómunka során a dokumentumelemzés módszerének alkalmazására került sor.

A Pedagógiai Tudományos Intézet munkatársai 1954–56 között tanítóképzős tantervet készítettek. Olyan tanterv kimunkálása volt a céljuk, amelyben ki kellett küszöbölni a meglévő maximalizmust, egyúttal biztosítani kellett a tanítóképző szakjellegének még fokozottabb érvényesülését. A PTI tantervében a tantárgyak egymásra épülése, az elméleti és gyakorlati tárgyak megfelelő kapcsolata megvalósult. A tantárgyak anyagát átvizsgálták, az alsó tagozati oktató-nevelő munkához szükséges ismereteket hagyták meg, új elemekkel egészítették ki (a lélektant neveléslélektani, fejlődéslélektani ismeretekkel gyarapították). Minden tantárgyon belül a gyakorlatiasság biztosítására törekedtek. A tananyag reális elvégezhetőségére, a tantárgyak számának csökkentésére törekedtek. Az elkészült, de soha életbe nem lépett tanterv szakmailag a legjobb volt az 50-es évek középfokú tanítóképzős tantervei közül. 1956-ban az érettségire épülő tanítóképzés előkészítő munkálatai, majd annak jóváhagyása miatt a PTI tantervének kiadására, érvénybe lépésére nem került sor.

PATYI GÁBOR

Középiskolai tanárképzés a Lajtán innen és a Lajtán túl (1849–1918)

Az 1848–49-es forradalmat és szabadságharcot követő önkényuralmi időszakban a Habsburg Birodalom felsőoktatását, Ausztria és Magyarország tanárképzési rendszerét egységesen szabályozták. Mint közismert, a Habsburg Birodalomban 1849 őszén került sor a középiskolákat és az egyetemeket, illetve a tanárképzést radikálisan átalakító reformok bevezetésére. A Gróf Leo Thun Hohenstein miniszter nevével összefonódó tanárképzési reform alapvetően a német mintát követte, és a középiskolai tanárképzés meghatározó közegévé a bölcsészkarokat tette. A kiegyezés megkötését követően az Osztrák–Magyar Monarchia két fele az oktatásügyi kérdéseket önállóan szabályozhatta; lehetőség nyílt sajátos megoldások kialakítására. Az összehasonlító kutatás alapvető célja annak vizsgálata, hogy a középiskolai tanárképzés terén a birodalom két felén mennyire hasonló, illetve mennyire különböző válaszokat adtak a kor kihívásaira. Vizsgáljuk azt, hogy mennyiben volt hasonló, illetve különböző a korabeli tanárképzés intézményrendszere (hazánkban bölcsészkar, szeminárium, tanárképző intézet, gyakorló gimnázium, később Eötvös kollégium; Ausztriában bölcsészkar és pedagógiai szeminárium). Elemezzük továbbá a tanárképzés törvényi, rendeleti hátterét, a képesítési követelmények rokon illetve különböző voltát. Azt is vizsgáljuk, hogy kimutatható-e a két tanárképzési szisztéma egymásra hatása. A kutatás alapvető módszere a dokumentumelemzés lesz. Elsődleges források a korabeli tanárképzésre, tanárképesítésre vonatkozó törvények, rendeletek, továbbá a korabeli szakemberek által írt vitairatok. Másodlagos forrásként szolgál a korabeli felsőoktatásra, tanárképzésre vonatkozó történeti szakirodalom. A kutatás amellett, hogy bővíti a múltat, a korabeli tanárképzésre vonatkozó ismereteinket, minden bizonnyal hozzájárul napjaink tanárképzési vitáinak jobb megértéséhez is.

TESTI NEVELÉS

BARKÁNÉ LASKI VIVIEN – URECZKY DÓRA

A TRX edzés hatékonyságának kérdőíves vizsgálata versenyúszók szemszögéből

Az úszás összetett sportág, melynek minél tökéletesebb elsajátításához különféle képességek fejlesztésére van szükség, mint pl. erő, állóképesség, hajlékonyság, koordináció. Mint úszóedző fontosnak tartom ezeknek a képességeknek a fejlesztését, mivel véleményem szerint nélkülözhetetlenek az úszás alapjainak helyes elsajátításához. Ebben nagy segítséget nyújtanak a szárazföldi gyakorlatok, hisz itt kezdjük az úszásnemek technikájának elsajátítását, majd később az erőfejlesztés, hajlékonyság növelése a cél. Az úszóknak speciális, az adott úszásnemben használt izomcsoportok megerősítésére szolgáló szárazföldi gyakorlatokat kell végezniük. Feltételeztük, hogy a TRX a sportolók szerint jelentős erőnövekedést okozott számukra, ami befolyásolta úszóteljesítményüket, erősebb lett törzsizomzatuk, ezáltal hatékonyabbak lettek az úszás szempontjából.

A vizsgálathoz kérdőíves módszert használtunk, amely a sportolók szubjektív érzelmein alapul, de emellett jelenleg is zajlik a fizikai felmérés. Vizsgálatunk során a TRX edzés során végzett speciális, az úszóknál alkalmazott gyakorlatokat és azok hatékonyságát mutattuk be. A sportolók 60%-a szerint a törzsizomzat erősödött a legjobban az edzések során. Azok az úszók, akik régebb óta használják az eszközt, kevésbé fáradnak el, megtanulják bekapcsolni a mozgáshoz szükséges izomzatot. Szignifikáns különbséget találtunk a gyors és hát láb javulás érzékelésében: a sportolók jobbnak érzékelték a gyorsúszó lábtempó fejlődését, mint a hát lábét.

Vizsgálatunkból azt a következtetést vontuk le, hogy a szárazföldi kiegészítő edzés javítja az eredményeket, és erre a TRX edzések a törzsizom-fejlesztés és koordinációs képességfejlesztés miatt kiválóan alkalmazhatók.

HAHN LÁSZLÓ – KISS ZOLTÁN

Egyesült államokbeli és magyar hallgatók kosárlabdázással kapcsolatos szokásai és ismeretei

Hazánkban a kosárlabdázás a népszerűbb labdajátékok közé tartozik, és kiemelt látványsportágnak is számít. Az Amerikai Egyesült Államokban viszont szélesebb rétegek életében van jelen ez a játék, ami részben a történelmi hagyományoknak, részben pedig a köré épített üzleti modellnek is köszönhető. A kutatás az amerikai és a magyar felsőoktatásban hallgató sportolók kosárlabdázással kapcsolatos ismereteire és szokásaira koncentrált. Azért került érdeklődésünk fókuszába e témakör, mert az Egyesült Államokban éppen a felsőoktatás időszakára esik a kosárlabdázás szerepének felértékelődése és megerősödése, ellentétben hazánkkal, ahol a sportág leépülése jellemzi az oktatásnak ezt a periódusát. Céljaink között szerepelt, hogy jobban megismerjük a kosárlabdázás helyét és szerepét az említett célcsoportok életében. A kutatás magában foglalta az említett sportjátékkal kapcsolatos egyéni szokások megismerését, de kiterjedt a sportághoz kötődő olyan tudásanyag feltérképezésére is, mint például az általános történelmi és szabályismeret, vagy a kognitív és a motoros képességekre gyakorolt fejlesztő hatások témaköre. Lényegében arra törekedtünk, hogy a sportoló hallgatók válaszai között fellelhető hasonlóságok és különbségek feltárásával megtudjuk, hogy egyrészt melyik nemzet fiataljai rendelkeznek szerteágazóbb ismeretekkel a kosárlabdázás területén, másrészt pedig a hazai vagy az egyesült államokbeli sportoló tanulók mindennapjait határozza-e meg inkább a vizsgált sportág. A kutatáshoz saját szerkesztésű kérdőívet használtunk, amelynek kitöltése név nélkül és önkéntes alapon történt. A kérdőív angol nyelvű változatát 2014 nyarán 51 amerikai férfi sportoló egyetemi hallgató töltötte ki a Massachusetts államokbeli Pittsfield városában megrendezett sporttáborban. 2014 őszén pedig Magyarországon került kitöltésre a kérdőív magyar nyelvű változata, szintén 51, felsőoktatásban hallgató férfi sportoló által. A vizsgálat eredményei néhol nagy eltéréseket is mutattak a két nemzet sportolói között; a sportág kognitív, illetve motoros képességeket érintő kérdések területén pedig nem várt eredmények is születtek.

HORVÁTH KATALIN – KISS ZOLTÁN

A tartáshibák primer prevenciója alsó tagozaton

A gyermekek jelentős része küzd gerincproblémával, amelynek következtében egyre jobban felértékelődik a primer prevenció, amit mind a tanulók oktatásába, mind pedig a tanítók képzésébe is jobban integrálni kellene. A kutatásban kérdőív segítségével egy városi és egy községi általános iskola nem tagozatos tanulóinak az iskolába járással, a tanulással, a szabadidő eltöltésével kapcsolatos szokásait vizsgáltuk, amit egy saját szerkesztésű gerinciskola-foglalkozás követett. Nyolc hónap elteltével a felmérés a tanulók ismereteinek utólagos ellenőrzésével folytatódott, amihez már egy újabb kérdőívet használtunk. A tanulókon kívül az aktív tanítók és a tanító szakos hallgatók témában való tájékozottságát is felmértük. A célcsoport 2. osztályos általános iskolások és tanítóik, illetve negyedéves tanító szakos hallgatók voltak. A minta elemszáma a városi iskolában 44 fő, a községi iskolában 43 fő. Tanítóknál 31 fő, tanító szakos hallgatóknál 76 fő. A tanítókat és a kisiskolásokat érintő vizsgálat egy keszthelyi és a gyenesdiási általános iskolában, a tanító szakos hallgatók esetében pedig az AVKE, a KE PK és a KF TFK intézményeiben történt. Az adatgyűjtéshez saját készítésű kérdőívet alkalmaztunk, amelyet a témában olvasott kutatások ihlettek. Az első felmérés eredményei közül például a számítógép-használat gyakoriságában tapasztaltunk szignifikáns különbséget, a második felmérés esetében viszont nem találtunk jelentős tudásbeli különbséget a két iskola tanulóinak között. Véleményünk szerint a primer prevencióval kapcsolatos ismeretek kisiskoláskori elsajátítása csökkenthetné a felnőttkori degeneratív elváltozások kialakulásának esélyét.

KISS ZOLTÁN – SZABÓ ESZTER

Tanítójelöltek testnevelés tantárggyal kapcsolatos véleményének vizsgálata

Az általános iskolák alsó tagozatán a testnevelés tantárgy tanítását többnyire a tanítók végzik, ezért a mindennapos testnevelés bevezetésével megnövekedett óraszámok a szaktanárok mellett a tanítók munkáját is komolyan befolyásolja. Ebből adódóan nagyon fontos kérdés a leendő tanítók testnevelésről alkotott véleménye. Mit gondolnak és hogyan vélekednek a tanítójelöltek a testnevelés tantárgyról? Céljaink között szerepelt megismerni a tantárgy iránti attitűdjüket, továbbá azt, hogy mit gondolnak a tantárgyat oktatók munkájáról, hogyan vélekednek egyes tantárgyhoz köthető szakmai kérdésekről vagy nevelési feladatokról.

SZABÓ ESZTER – KISS ZOLTÁN

Tanulásban akadályozott és ép értelmű tanulók testi fejlődése és motoros teljesítménye

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a tanulásban akadályozott gyermekek és fiatalok testi fejlettségben és motoros teljesítményben elmaradnak-e ép értelmű kortársaiktól. A vizsgálatot Keszthelyen végeztük 188 fő ép értelmű, 7–11 éves alsó tagozatos gyermek, valamint 112 fő tanulásban akadályozott, 8–24 éves fiatallal. Vizsgáltuk a tanulók testmagasságát és testtömegét. Motoros tesztek közül pedig 20 m-es gyors/vágtafutás, helyből távolugrás, hatperces tartós futás, medicinlabda-dobás előre, alsó dobással, illetve akadálypálya-teljesítményüket.

Az adatok feldolgozása SPSS statisztikai programmal történt. Alapstatisztikai elemzést végeztünk, majd F-próbával összehasonlítottuk az azonos életkorú és nemű, különböző értelmű szintű tanulók átlageredményei közti különbségét. Az eredmények azt mutatják, hogy a testmagasság a fiúk és a lányok összehasonlított életkorcsoportjában is az ép értelmű gyermekek esetében nagyobb volt, mint a tanulásban akadályozott gyermekek esetében, azonban csak a 10 éves ép értelmű fiúk voltak szignifikánsan magasabbak tanulásban akadályozott kortársaiknál. Míg az azonos életkorú, ép értelmű fiúk testtömege nagyobb volt, mint a tanulásban akadályozottaké, addig a lányok esetében ez fordítva volt. Motoros tesztekben lányoknál az ép értelmű gyermekek teljesítménye általában szignifikánsan jobb. Fiúknál viszont vannak olyan esetek, amikor a tanulásban akadályozottak felülmúlják a többségi általános iskolába járó fiúkat (20 m-es vágtafutásban a 9 évesek, helyből távolugrásban a 9 és 11 évesek, hatperces tartós futásban a 11 évesek), azonban egyik esetben sem szignifikánsan. Ép értelmű fiúk közül szignifikánsan csak a 10 évesek voltak jobbak a 20 m-es vágtafutásban, medicinlabda-dobásban és akadálypályán.

Elmondható hogy a tanulásban akadályozott lányok alacsonyabbak és nehezebbek ép értelmű kortársaiknál, valamint minden motoros tesztben gyengébben teljesítettek. Fiúk esetében a tanulásban akadályozott gyermekek alacsonyabbak és könnyebbek is, a motoros tesztekkel illetően pedig általában az ép értelmű gyermekek jobban teljesítettek.

URECZKY DÓRA – BARKÁNE LASKI VIVIEN

Magyar Gerincgyógyászati Társaság erő- és nyújthatósági tesztjeinek összehasonlítása iskolai és OEP-támogatott gyógyúszás hatására

Óvodai gyógytestnevelés foglalkozások tartásakor szembesültem azzal, hogy az általam ellátott óvodákban a nagy- és középső csoportos gyermekek közül két gyermek kivételével mindenki gyógytestnevelésre utalt. A mozgásszegény életmód következtében a kor előrehaladtával ez tovább romlik. Fontos a mielőbbi gyógytestnevelés, és ha lehetőség van rá, a gyógyúszás-foglalkozások megkezdése. Feltételezésünk szerint az iskolai kereteken kívüli, kisebb létszámú, hosszabb időtartamú, szakedző által vezetett foglalkozások eredményesebbek lesznek, mint az iskolai gyógyúszás. Vizsgálatomban a kötelező gyógytestnevelés-órák keretén belül tartott, gyógytestnevelő által vezetett gyógyúszó foglalkozások, valamint az iskolai kereten kívüli, Országos Egészségbiztosítási Pénztár által támogatott, oktató, úszó szakedző által vezetett gyógyúszás hatását hasonlítottam össze általános iskola alsó tagozatos korosztályában. A felméréshez a Magyar Gerincgyógyászati társaság erő- és nyújthatósági tesztjeit alkalmaztam. Az eredmények mindkét csoportban szignifikánsan javultak a féléves gyógyúszás hatására. Az OEP-támogatott gyógyúszás esetén a kezdő pontszámok is szignifikánsan jobbak voltak, mint az iskolai felmérésen. Vizsgálatunk arra enged következtetni, hogy a minél korábban megkezdett gyógyúszó foglalkozás magasabb óraszámmal eredményesebb, mint a 45 perces iskolai foglalkozások. Az erő- és nyújthatósági tesztek főképp 8 év feletti korosztályban alkalmazhatók a pontos végrehajtás és értékelhetőség miatt.

**A 9. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi
Konferencia előadói**

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Aknai Dóra Orsolya	csoportvezető gyógy- pedagógus	Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Isko- la, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	doraorsolya@gmail. com
Altbäcker Vilmos DsC	intézetigazgató, egyetemi tanár	Kaposvári Egyetem Agrár- és Környezettudományi Kar Környezettudományi és Természetvédelmi Intézet	altbacker.vilmos@ ke.hu
Angyal Magdolna	PhD-hallgató	Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- tudományi Kar Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola	angyal.m.banky@ gmail.com
Bajzáth Angéla	tanársegéd	Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar	banaibajzath@gmail. com
Barkáné Laski Vivien	testnevelő tanár	Kaposvári Egyetem Sport Iroda és Létesítmény Központ Sportszolgáltatási Csoport	laskivi@ windowslive.com
Barkóczy László PhD	adjunktus	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Tár- sadalom- és Kultúratudományi Intézet Társadalomtudományi Tanszék	barkoczy@gmail. com
Basch Éva PhD	adjunktus	Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék	basch@jgypk.u- szeged.hu
Bence Krisztina	egyetemi hall- gató	Corvinus Egyetem Közgazdaságtudo- mányi Kar Kereskedelem és Marketing Szak	krisztina.bence@ gmail.com
Bencéné Fekete Andrea PhD	oktatási dékán- helyettes, mb. tanszékvezető, egyetemi docens	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Szakmódszertani Tanszék	fekete.andrea@ke.hu
Béres Judit PhD	egyetemi ad- junktus	PTE FEEK KII	beres.judit@feek. pte.hu

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Bertalan Péter PhD habil	mb. tanszékvezető, egyetemi docens	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Társadalom- és Kultúratudományi Intézet Társadalomtudományi Tanszék	drbertalan@gmail.com
Bohonya Réka	PhD-hallgató	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola	bohonya.reka@pte.hu
Cserné Adermann Gizella CSc a neveléstudomány kandidátusa	címzetes egyetemi tanár, egyetemi docens	Dunaújvárosi Főiskola Társadalomtudományi Intézet	cserneadermann@gmail.com
Csima Melinda PhD	adjunktus	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Pedagógia- Pszichológia Tanszék	melinda.csima@gmail.com
Dávid János	főiskolai docens	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Szakmódszertani Tanszék	david.janos@ke.hu
Dénes Dóra	főiskolai hallgató	Pető András Főiskola	doradenes95@gmail.com
Detre Zsuzsa	tanító	Székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium és Általános Iskola	detre21@gmail.com
Deutsch Krisztina PhD	adjunktus	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet	krisztina.deutsch@etk.pte.hu
Domokos Áron PhD	adjunktus	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Társadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	domokos.aron@ke.hu
Endrédi Beáta	óvoda- pedagógus	Bicske Városi Óvoda – József Attila utcai Tagóvoda	beabics22@gmail.com

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Esztelecki Péter	tanár	Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium	esztelecki@gmail.com
Farnady-Landerl Viktória	tréner	Wikaa Workshops	farnadylanderl@hotmail.com
Fehér Péter PhD	e-learning szakértő, tudományos munkatárs	Pannon Egyetem - ELTE TTK	feherp1@t-online.hu
Fináncz Judit PhD	egyetemi docens	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Pedagógia-Pszichológia Tanszék	financz.judit@ke.hu
Fischer Brigitta	egyetemi hallgató	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék	fischerb19@gmail.com
Frank Tamás	főiskolai tanársegéd	Pető András Főiskola Humántudományi Intézet Műveltségterületek és Módszertanok Intézeti Tanszék	frankta72@yahoo.com
Gelencsér Erzsébet Dr	tudományos segédmunkatárs, gyermekgyógyász-gasztroenterológus főorvos	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék Kaposi Mór Oktató Kórház	erzsebet.gelencser@etk.pte.hu
Gelencsérné Bakó Márta PhD	egyetemi tanársegéd	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Gyógypedagógiai Intézet	gelencserne.marta@ke.hu
Gombos Péter PhD	tudományos dékánhelyettes, egyetemi docens	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Társadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	gombos.peter@ke.hu
Hahn László	egyetemi hallgató	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar	h.laci9@gmail.com

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Harjánné Brantmüller Éva PhD	adjunktus	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Ápolástudományi, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet Védőnői és Prevenációs Tanszék	evabrantmuller@gmail.com
Hevérné Kanyó Andrea	vezető tanító	Kaposvári Egyetem Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	kanyoandi@hever.hu
Horváth Katalin	egyetemi hallgató	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar	hkati89@gmail.com
Horváth Orsolya	egyetemi hallgató	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar	horvathorsolya17@gmail.com
Horváthné Tóth Ildikó	tanársegéd	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Szakmódszertani Tanszék	toth.ildiko@ke.hu
Huszár Zsuzsanna PhD	egyetemi adjunktus	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet	huszacs@gmail.com
Hüber Gabriella	PhD-hallgató	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola	huber.gabriella1986@gmail.com
József István PhD	egyetemi docens	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Pedagógia-Pszichológia Tanszék	dr.jozsef.istvan@gmail.com
Karácsony Ilona	szakoktató	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Védőnői és Prevenációs Tanszék	ilona.karacsony@etk.pte.hu
Kismóni Glória	tanulmányi-osztály-vezető	Apor Vilmos Katolikus Főiskola	kismonigloria@gmail.com
Kiss Gábor	könyvtár-igazgató	Kaposvári Egyetem Egyetemi Könyvtár	kiss.gabor@ke.hu
Kiss Zoltán	egyetemi tanársegéd	Kaposvári Egyetem Sport Iroda és Létesítmény Központ Sportszolgáltatási Csoport	kiss.zoltan@ke.hu

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Kollarics Tímea	tanársegéd	Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet Szakmai Tanárképzési Tanszék	kollarics.timea@bpk.nyume.hu
Komjáthy Zsuzsanna	PhD-hallgató	Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai Pszichológia Kar Neveléstudományi Doktori Iskola Gyógypedagógia Program	zsusza.komjathy@gmail.hu
Komlósi Veronika Júlia	PhD-hallgató	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola	komlosi.veronika@gmail.com
Komlósi Veronika Júlia	gyógy-pedagógus-alkalmazott	Komlósi EGYMI	komlosi.veronika@gmail.com
Kopházi-Molnár Erzsébet Dr.	főiskolai docens	Kaposvári Egyetem Idegen Nyelvi Igazgatóság	kophazi.erszebet@ke.hu
Kósik Melinda	egyetemi hallgató	Pécsi Tudományegyetem	kosikmelinda@gmail.hu
Kőműves Zsolt PhD	egyetemi adjunktus	Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar Agrárgazdasági és Menedzsment Tanszék	komuves.zsolt@ke.hu
Kőrösi Gábor	középiskolai oktató	Bolyai Tehetség gondozó Gimnázium és Kollégium	imgaboy@gmail.com
Lajtai Zsoltné	bölcsődevezető	PMJV Kisgyermek Szociális Intézmények Napsugár Bölcsőde	lajtaimonika4@gmail.com
Lakosné Makár Erika	vezető tanár, informatika szaktanácsadó	Kaposvári Egyetem Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	lakos.erika@k.hu
Megyeriné Runyó Anna PhD	főiskolai docens	Apor Vilmos Katolikus Főiskola Matematikai, Természettudományi és Informatikai Tanszék	megyerine@avkf.hu

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Molnár Béla PhD	intézetigazgató főiskolai docens	Nyugat-magyarországi Egyetem Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Kar Tanítóképző Intézeti Tanszék	mbela@mnsk.nyme. hu
N. Mandl Erika PhD	egyetemi docens	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Tár- sadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	mandlerika@ freemail.hu
Nemes Anna	egyetemi hallgató	Pécsi Tudományegyetem Egészségtu- dományi Kar Szombathelyi Képzési Központ	puskas.manocska@ gmail.com
Óry Ágnes	tanár	Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium	agnes.ory@freemail. hu
Pásztor Enikő	PhD-hallgató	Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai Pszichológiai Kar Nevelés- tudományi Doktori Iskola	bodzatanoda69@ gmail.com
Patyi Gábor PhD	oktatási dékánhelyettes, egyetemi docens	Nyugat-magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar	patyi.gabor@bpk. nyme.hu
Pékné Sinkó Csenge	PhD-hallgató	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészeti- tudományi Kar Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola	sinko.csenge@gmail. com
Seress Ákos PhD	adjunktus	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Tár- sadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	seress.akos@gmail. com
Surapka Borbála	gyógy- pedagógus- alkalmazott	Komlói EGYMI	surapka.bori@gmail. com
Sütőné Zoboki Rita Dr.	bibliotera- peuta-hallgató, mentálhigiénés szakember	PTE FEEK Könyvtár- és Információ- tudományi Intézet	zoboki.rita@gmail. com

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Szabó Eszter	egyetemi tanársegéd	Kaposvári Egyetem Sport Iroda és Létesítmény Központ Sportszolgáltatási Csoport	szabo.eszter@ke.hu
Szabó Nóra	egyetemi hallgató	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar	nonokedli@gmail.com
Szabó Veronika PhD	egyetemi tanársegéd	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet	sz.veronika1983@gmail.com
Szijártó Adrienn	PhD-hallgató	Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai Pszichológia Kar Neveléstudományi Doktori Iskola	adrienn.szijarto@gmail.com
Szili Katalin	tanársegéd	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Gyógynevelési Intézet	szili.katalin@ke.hu
Takács István PhD	intézetigazgató, egyetemi docens	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Gyógynevelési Intézet	istvan.takacs.dr@gmail.com
Torgyik Judit PhD	intézeti tanszékvezető, főiskolai tanár	Kodolányi János Főiskola Neveléstudományi Tanszék	jtorgyik@kodolanyi.hu
Tóth-Szerecz Ágnes	tanársegéd	Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Gyógynevelési Intézet	szerecz.agnes@gmail.com
Tőzsér János PhD habil.	tudományos főmunkatárs	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Társadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	jantozser@gmail.com
Túri Katalin	tanársegéd	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Társadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	turikat@gmail.hu
Ureczky Dóra PhD	csoportvezető, egyetemi adjunktus	Kaposvári Egyetem Sport Iroda és Létesítmény Központ Sportszolgáltatási Csoport	udora21@gmail.com

Név	Beosztás	Intézmény	E-mail
Varga László PhD	tudományos és külügyi dékánhelyettes, egyetemi docens	Nyugat-magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar	varga.laszlo@bpk. nyme.hu
Varinthorn Boonying	Assist. Prof.	Naresuan University	varinthorn.b@ gmail.com
Vatai Éva	matematika- tanár	Október 18. Általános Iskola	evicke100@freemail. hu
Vörös Klára Ilona PhD	egyetemi docens	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Tár- sadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	voros.klara@ke.hu
Z. Kovács Zoltán PhD	mb. intézet- vezető, egyetemi docens	Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar Tár- sadalom- és Kultúratudományi Intézet Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék	kovacs.zoltan@ke.hu
Zalavári Eszter	intézményvezető	Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete Napsugár Kistérségi Szociális Központ	zalavarie@gmail. com

Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE